

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇLERİN GENÇLİK MERKEZLERİ FAALİYETLERİNE
İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

ÖMER ATAÇ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK

Düzce 2018

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇLERİN GENÇLİK MERKEZLERİ FAALİYETLERİNE
İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

ÖMER ATAÇ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK

Düzce 2018

KABUL VE ONAY

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan “Gençlerin Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi” adlı çalışma, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 11/06/2018

TEZ SINAV JÜRİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÇİFTÇİ

Sakarya Üniversitesi

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK

Düzce Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Nurgül TEZCAN KARDAŞ

Düzce Üniversitesi

Üye

Yukarıdaki Tez, Yönetim Kurulunun 09.07/2018 tarih ve 2018 /182 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Adnan ÖZÇETİN

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Hazırlamış olduğum Yüksek Lisans Tezinin kendi çalışmam olduğunu, hazırladığım tezin hiçbir aşamasının etik dışı davranış içermediğini, çalışmamdaki tüm bilgileri akademik ve etik hususlar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesinde belirttiğimi, yüksek lisans tezi çalışmamda patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Ömer ATAÇ

TEŞEKKÜRLER

Öncelikle dualarıyla beni asla yalnız bırakmayan annem Marifet DENİZ'e şükranlarımı sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilimsel ve insani yönden bilgi, birikim ve tecrübesiyle bana her türlü desteği sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK'a teşekkür ederim.

Araştırma verilerinin toplanmasında destek olan Gençlik Merkezi çalışanlarına, liderlerine, müdürlerine, eğitmenlerine, usta öğreticilerine, okullardaki öğretmen arkadaşlarıma, tüm gençlik çalışanlarına ve vakitlerini ayırarak araştırmaya katılan değerli gençlere teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak yüksek lisans eğitimim ve tez aşamasında kendilerine ayırmam gereken zamanları kullandığım ve bunu sabır ve anlayışla karşıladıkları için değerli eşim Zeynep ATAÇ ve kızlarım Zülal ve Hafsa ATAÇ'a teşekkürü bir borç bilirim.

BEYAN	i
TEŞEKKÜRLER	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
ÖZET	1
ABSTRACT	2
1. GİRİŞ VE AMAÇ	3
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Genç ve Gençlik Kavramı	5
2.2. Gençlik Merkezleri	10
2.2.1. Sivil Toplumda Gençlik Merkezleri	11
2.2.2. Büyükşehir Belediyelerinde Gençlik Merkezleri	12
2.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezleri	14
2.3. Serbest Zaman Faaliyetleri	15
2.4. Katılım	18
2.4.1. Kalkınma Planlarında Gençlik Katılımı	19
2.4.2 Yerel Yönetimlerde ve Sivil Toplumda Gençlik Katılımı	19
2.4.2.1 Avrupa Kentsel Şartı	19
2.4.2.2. Yerel Gündem 21	21
2.4.2.3. Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı	22
2.4.2.4. Kent Konseyleri ve Gençlik Meclisleri	22
2.4.3. Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesinde Gençlik Katılımı	24
2.4.4. Gençlik Merkezlerinde Gençlik Katılımı	25

2.5. Gönüllük	25
2.6. İlgili Literatür	26
3. GEREÇ VE YÖNTEM	31
3.1. Araştırmanın Amacı	31
3.2. Araştırmanın Modeli	31
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	31
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	31
3.5. Veri Toplama Aracı	31
3.6. Veri Toplama Yöntemi	35
3.7. Verilerin Analizi	36
3.8. Sayıtlılar	36
4. BULGULAR	37
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	49
6. KAYNAKLAR	57
7. EKLER	66
8. ÖZGEÇMİŞ	68

Tablo 1. Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğuna İlişkin Veriler	33
Tablo 2. Faktör Analizi Sonucunda Maddelere İlişkin Elde Edilen Veriler	33
Tablo 3. Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Faktör Yapıları (Döndürülmemiş Varyans Değerleri)	34
Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri	37
Tablo 5. Ölçek Boyutlarına İlişkin İstatistikî Verileri	39
Tablo 6. Gençlerin Cinsiyetlerine Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	39
Tablo 7. Gençlerin Gençlik Merkezi Üyeliklerine Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	40
Tablo 8. Gençlerin Yaşlarına Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	41
Tablo 9. Gençlerin Öğrenim Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	42
Tablo 10. Gençlerin Aile Gelir Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	43
Tablo 11. Gençlerin Anne Çalışma Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	44
Tablo 12. Gençlerin Baba Çalışma Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	45
Tablo 13. Gençlerin Anne Eğitim Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	46
Tablo 14. Gençlerin Baba Eğitim Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	47
Tablo 15. Gençlerin Kardeş Sayısına Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	48

Şekil 1. Yamaç - Birikinti Grafiği 35

ÖZET

GENÇLERİN GENÇLİK MERKEZLERİ FAALİYETLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Ömer ATAÇ

Yüksek Lisans Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Tez Danışmanı; Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK

Mayıs 2018, 68 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; Gençlerin, Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarını incelemektir. Gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine yönelik tutumlarını saptamak için araştırmacı tarafından geliştirilen “Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeği (GMFİTÖ)” kullanılmıştır. Geliştirilen bu ölçeğin, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçları neticesinde 18 maddelik, iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu ortaya koyulmuştur. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı Katılım alt boyutunda .93, Gönüllülük Alt boyutunda .85 ve ölçeğin tamamında ise .93 olan ölçek, varyansın %59.48’ini açıklamaktadır. Tarama modeliyle yapılan bu çalışmada verilerin analizinde anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutları "katılım" ve "gönüllülük" olarak belirlenmiştir. Verilerin toplanması aşamasında ölçek, çalışma grubu olan Kocaeli ilinde yaşayan 7 - 29 yaş arasındaki 291’i kadın (%59), 200’ü (%41) erkek olmak üzere toplam 491 gence uygulanmıştır. Verilerin analizinde, Betimleyici İstatistik, Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda gençlerin ölçek genelinde gençlik merkezleri faaliyetlerine yönelik tutum puanı ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yaş, cinsiyet, gençlik merkezi üyeliği, aile gelir durumu, anne – baba eğitim ve çalışma durumu ile kardeş sayısı durumlarına göre gençlik merkezi faaliyetlerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılrken, öğrenim durumu alt problemi katılım boyutunda lise öğrencileri lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Gençlik, Gençlik Merkezleri, Gençlik Merkezleri Faaliyetleri, Gönüllülük, Katılım

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE ATTITUDES OF YOUTH TOWARDS YOUTH CENTER ACTIVITIES

Ömer ATAÇ

Master Thesis, Department of Physical Education and Sport

Thesis advisor; Doctor Reşat SADIK

May 2018, 68 Pages

The main purpose of this research is to investigate the attitudes of the young people towards the activities of the youth centers. Attitudes Scale For the Activities of Youth Centers (ASFAYC), which was developed by the researcher, was used to determine the attitudes of young people towards the youth centers. It was put forward that this developed Scale has a factor of two factors according to the Exploratory Factor Analysis (EFA) conclusions. Cronbach Alpha reliability coefficient is 0.93 in the lower dimension of the participation, 0.85 in the lower dimension of voluntariness and 0.93 in all of the scale. It explains 59.48 percent of the variances. In this research done by the scanning model, the meaningfulness level of analyzing the data is determined as 05. The lower dimensions of the Scale is determined as participation and voluntariness. The Scale was applied to 491 young people in total at the ages of 7-29 including 291 women 59%, 200 men 41% in the process of collecting data in Kocaeli which is the city of the studying groups. In the analysis of the data, Descriptive Statistics, Kruskal Wallis Test and Mann Whitney U Test were used. It was determined that, in general of the Scale, the average point of the attitudes of the young people towards the youth centers is low at the end of the research. Also, it was seen that while it is concluded that there is not a meaningful difference their attitudes towards the activities of the youth centers relating to the genders, age, membership for the youth centers, incomes of the families, parents education and job situations, the number of siblings, it is seen that there is a meaningful difference in high school students' favour in the lower dimension of participation for the education level lower problem. The obtained data was discussed under the light of the literature and propose advices.

Key Words: Youth, Youth Centers, Youth Center Activities, Volunteering, Participation

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Gençlik dönemini, Birleşmiş Milletler Örgütü 12-24 yaş aralığını olarak öngörmüştür. Avrupa Birliği ise gençlik dönemini 15 – 29 yaş olarak ele almaktadır. Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgemizde ise ülkemizin şartları göz önüne alınarak gençlik politikalarının hedef grubu 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir. Gençlik Merkezleri Yönetmeliğinin 17. Maddesinde belirtildiği üzere Gençlik Merkezlerine üye olma yaşı 12-24 yaş aralığını kapsamaktadır. Diğer yandan yine madde 17’de belirtildiği gibi, Gençlik merkezinde düzenlenen faaliyetlere yarışmalardan muaf tutulmak şartı ile 12 yaşından küçük 24 yaşından büyük olanlar üye olarak kabul edilir. Fakat 26 yaşından büyük ve 7 yaşından küçük kişilerin kaydı yapılmaz denmektedir.¹

Gençlik Merkezleri; gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal, eğitsel, bilimsel ve sportif faaliyetler çerçevesinde serbest zamanlarının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmesine fırsat vererek topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlayan ve gençleri zararlı alışkanlıklardan korumaya yönelik çalışmalarını yürüten kurumlardır.

Günümüzde serbest zamanı etkin ve verimli kullanmak önemlidir. Bireylerin özgürce ve kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda kullandıkları serbest zamanlarının olması ve bu zamanlarını etkin kullanmaları, bireylerin fiziksel, ruhsal, sosyal ve psikolojik yaşamlarına olumlu etkiler sağladığı düşünülebilir.

Serbest zamanın önemi serbest zamanının etkin, verimli ve aktif kullanma anlayışının toplumda yaygınlaşmasına neden olmuş. Dolayısıyla serbest zamanın etkin verimli ve planlı bir şekilde kullanılmasını sağlamak içinde serbest zamanın değerlendirmesi konusunda hizmet veren bir sektör oluşmuştur.

Ülkemizde serbest zamanının planlanması, verimli bir şekilde kullanılması ve gençlerin serbest zamanlarını herhangi bir ücret ödemedi değerlendirilmeleri için Kamu Kurumları, Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları tarafından çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Bu hizmetleri almalarını sağlayan en büyük güç ise devlettir. Devletin bu anayasal görevini gerçekleştirmek için anayasanın 58. Maddesi “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”² Uyarınca kurduğu

kurumların başında Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak tüm ülke genelinde hizmet veren Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinesinde çalışan Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerine bağlı olan Gençlik Merkezleridir. Toplumun kalkınmışlık düzeyinin artmasında önemli yere sahip olan gençlerin serbest zamanlarını kendilerine ve topluma yararlı olabilecekleri faaliyetlere etkin olarak katılımları oldukça önem arz etmektedir.

Katılım; konuşmak ve dinlemekle ilgilidir, kişinin kendi fikirlerini ifade edebilmesi ve fikirlerini ifade eden diğerlerini dinlemesidir. Bir çözüm ya da bir eylem planı için beraber çalışmak anlamına da gelebilir. Katılımın anlamı, yalnızca genç bir aktivist haline gelmek değildir, aynı zamanda, yeni bir beceri kazanmak için kulüplere ya da bir konu hakkında yoğun çalışan gruplara katılmak gibi var olan fırsatlardan yararlanmaktır.³

Gönüllülük, kişilerin vatandaş olarak topluma içerisine katılma ve hayattaki değişimlere etkide bulunmasının bir yolu olarak görülmektedir. Genel olarak bakıldığında insanların gönüllülikle politik ya da hayırseverlik ekseninde ilgilendikleri bunun yanı sıra kendi kişisel gelişimlerini de göz önünde tutarak yeni beceriler de kazanmak için gönüllü çalışmalara katıldıkları görülmektedir.⁴

Bu araştırmanın amacı; Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum ölçeği geliştirmek ve Kocaeli ilinde yaşayan 7 - 29 yaş arasındaki gençlerin Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarını incelemektir. Araştırmada gençlerin Gençlik Merkezleri tarafından gerçekleştirilen sosyal, kültürel, sanatsal, eğitsel, bilimsel ve sportif faaliyetlere ilişkin tutumlarını, Katılım ve Gönüllülük boyutunda inceleyerek gençlik merkezlerinin, amaçlarını gerçekleştirebilmeleri ve gençlerin serbest zaman değerlendirme alışkanlıkları içinde önemli bir kurum haline gelebilmeleri için öneriler geliştirilmiştir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bilgi ve bulgular, tartışma ve sonuç bölümünde değerlendirilmiş ve Kocaeli ilinde yaşayan 7 - 29 yaş arasındaki gençlerin, gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumları belirlenerek gençlik merkezlerinin çalışmalarını hangi doğrultuda düzenlemeleri gerektiği konusunda görüşler sunulmuştur.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Genç ve Gençlik

Genç kavramına dair çeşitli tanımlamalar söz konusu olsa da herkesçe mutabık olunan bir tanımdan bahsetmek mümkün değildir. Nitekim yapılan tanımların farklılığı sosyolojik, psikolojik ve biyolojik tasniflerden kaynaklıdır. Bu sebeple üzerinde norm birliği sağlanmış bir tanım yapılamamaktadır. Gençlik kavramı bu anlamda karmaşık ve sorunlu bir kategori imajı yüklenmektedir.⁵

Genç ve gençlik kavramlarını araştıran uzmanların bu kavramlar ile ilgili tam bir görüş birliğine ulaştıkları söylenemez. Ancak böyle olmasının birçok nedeni olmakla birlikte, genel nedenlerine baktığımızda gençlik döneminin somut olmaması ve ülkelere arası birçok farklılıkların bulunmasıdır. Bu sorun, farklı ülkelerin gençlik döneminin hangi zaman aralıklarında olduğunun belirlenmesi aşamasında da karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Danimarka 15-25 yaş, Hollanda ve Belçika 0-25 yaş, Finlandiya 0-29 yaş aralığını genç olarak kabul ederken, Avusturya, Bulgaristan, Ermenistan, İspanya, İtalya, Malta, Portekiz, Yunanistan 30 yaşına kadar olan bireyleri genç kabul etmektedir. Ukrayna ise bu yaş aralığını daha da ileri taşıyarak 35 yaş altı kişileri genç olarak kabul etmektedir. Genç ve gençlik kavramlarının farklı toplumlarda, hatta aynı toplumun farklı kesimlerinde bile değişik ele alındığını söylemiş, dünya üzerinde yer alan birçok coğrafyada çok farklı genç ve gençlik tanımının yapılmasının doğal olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle ülkeler kendi tanımlarını yapmakta olduklarını, gençlerinin ihtiyaçlarını bu tanımlar çerçevesinde karşılama eğilimi göstermekte ve kendilerine ait gençlik politikaları belirlediklerini söylemiştir.⁶

Dönemin özelliklerine göre yapılan tanımla gençlik; çocukluk ile yetişkinlik arasındaki dönemdir. Gençlik kavramı, farklı açılardan farklı perspektiflerde yorumlanmaktadır. Bu tanımlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

Çocukluk, gençlik, olgunluk ve yaşlılık olarak bilinen belli çağlar geçiren insanlar için bu çağlar arasında net bir sınır yoktur. Birbirine çok yakın süreçlerdir, bir önceki çağın etkisi altında oluşur ve bir sonraki çağı da etkiler. Çocukluk; gençliği, gençlik; olgunluğu yaratır. Bu çağların birinden diğerine geçiş, sadece bireyin bedensel durumu

ile ilgili olmayıp, ruhsal, toplumsal, ekonomik ve kültürel etkenlerin rol oynadığı bir oluşum ve gelişimdir” demektedir.⁷

Gençlik, çocukluktan yetişkinliğe kadar olan geçiş dönemi olan gençlik çağı hayatın en önemli ve en kritik dönemlerinden birisidir. Doğumla başlar insan gelişimi, çocukluk ve gençlik döneminde hızlanarak sürer ve yetişkinliğe adım atılan zamanla da yavaşlamaya başlar.⁸

Gençlik, çocuklukla erişkinlik arasında yer alan gelişme, ruhsal olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemidir. Gençlik çağının tanımı bedensel ve cinsel gelişmeye göre yapılıncı başlangıcı da bitişi de belirsiz olmaktadır. Çünkü ergenliğe giriş erken veya geç olabilmektedir. Gerçekten gençlik, hem biyolojik ve ruhsal hem de toplumsal bir kavramdır. Gençlik çağı üç alt döneme ayrılır. 12-15 yaş arası ilk gençlik, 15-21 yaş arası delikanlılık ya da asıl gençlik ve 21-25 yaş arası uzamış gençlik ya da yükseköğrenim gençliği olarak tanımlanır.⁹

Gençlik denildiğinde akıllarda canlanan tasvirin, aslında gençlik sürecini tamamlamış olan büyüklerin gösterdiği ve gençlerin de bunu özümlediği bir yanılgı olduğunu söylemektedir. İnsanların yaşamlarında bağımlı çocukluktan bağımsız ve sorumlu yetişkinliğe geçişin bir nüvesi olarak ifade edilen aşama, gençlik, hem bir psiko-biyolojik kategoriyi hem de ayırt edici bir sosyo-tarihsel kategoriyi simgeler.¹⁰

Gençlik yaşı kimi araştırma ve resmi belgelerde çeşitlilik arz etmekle beraber genel kabul 25 yaş üst olarak tayin edilmiştir. Ayrıca bazı araştırmalarda 25 yaş altındaki tüm nüfusun gençlik ya da “Genç nüfus” olarak tanımlandığı görülmektedir.¹¹

Gençlik, insanlığın başlangıcından bu yana süregelen müşahhas bir olgu ve kategoridir. İlahi dinler ve özellikle İslâm, Peygamberlerin gençlik dönemlerinin konu edinildiği kıssalar vasıtasıyla gençlere rol model sunmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde modern zaman öncesine kadar ulus-devletlerin gençliği yasal bir kategori olarak kabul etmedikleri, kamu hizmetlerinin yürütülmesi açısından çocukluk, yetişkinlik ve yaşlılık şeklinde bir ayrıma gittikleri görülmektedir.¹²

Gençlik döneminin bazı gelişim görevleri vardır; Toplumsal sorumluluk almaya istekli olma ve toplumsal görevleri yerine getirebilme, Bir mesleğe hazırlanma, Evliliğe ve aile kurmaya hazırlanma, Cinsiyetine uygun toplumsal rol edinme, Her iki cinsteki yaşlılarıyla olgun ilişkiler kurmayı başarma, Yetişkinlerden bağımsız duygusal

bağımsızlık kazanma bunlardan bazılarıdır. Birey geçiş döneminde bazı değişimler yaşar. Bunları fizyolojik, sosyal ve psikolojik değişimler olarak ifade edebiliriz.¹³

Gençlik dünyanın her toplumunda ergenlikten yetişkinliğe geçiş döneminde olan milyonlarca insanı kapsayan bir kavramdır.¹⁴

Gençlik, araştırmacılar tarafından çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır.¹⁵

Birleşmiş Milletler'in (BM), 1985 yılında Uluslararası Gençlik Yılı kapsamındaki hazırlıklar dâhilinde yaptığı ve Genel Kurul tarafından da kabul edilen tanıma göre gençlik, istatistikî olarak 15- 24 yaşları arasındaki gruptur. BM, karşılaştıkları sosyolojik, psikolojik ve sağlıkla ilgili sorunların farklı olabileceğinden yola çıkarak, bu kategori içinde yer alan iki farklı grubun varlığına işaret etmektedir:

- a. Ergenler (13-19 yaş grubu)
- b. Genç Yetişkinler (20-24 yaş grubu).

UNESCO'da BM'nin tanımında olduğu gibi gençlik çağını 15-25 yaşları arasında kabul etmektedir. Birleşmiş Milletler Örgütü 12-24 arasında ki kişileri genç olarak kabul etmekte ve bu yaşlar arasındaki dönemi gençlik çağı olarak adlandırmaktadır. Ülkemizde gençlik çağı kızlarda 10-12 erkeklerde 12-24 yaş dilimleri arasında yer alan buluş öncesi dönemi ile başlar. Bu dönemi gençlik çağını oluşturan buluş dönemi (ergenlik dönemi) izler ve yirmi yaşından itibaren yetişkinlik dönemine adım atılır.¹⁶

Birçok ölçüt göz önünde bulundurularak yapılan ve yaygın kabul gören bir sınıflandırmaya göre şu şekilde ifade edilebilir.¹⁷

- a) Öğrenci Gençlik (Ortaöğretim Gençliği, Yüksek Öğretim Gençliği)
- b) Okul Dışı Gençlik (Çalışan Gençlik, Kır Alanı Gençliği, İşsiz Gençlik, Asker Gençlik, Gecekondu Gençliği)
- c) Özel Durumlu Gençlik (Fiziki ve Zihni Özürlü Olan Gençlik, Hükümlü ve Tutuklu Gençlik)
- d) Yurt Dışındaki Türk Gençliği şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Bununla birlikte gençliğin kategorize edilmesi ise modern zamanlara denk düşmektedir. Bu ayrımın öncesinde gençlik özel bir dönem olarak algılanmamaktaydı. Gençlik, çocukluk ile erişkinlik arasında bir dönemdi ve bu geçiş kişinin evlenmesi veya iş hayatına atılmasıyla son bulurdu. Modern zaman evresine geçiş ile beraber sosyal bir

kategori olarak ilk defa 19. yüzyılda kullanılmaya başlandı. Gençlik kavramına tekabül eden yaş aralığı ve onu tanımlayan kültürel ve psikolojik vasıflar zaman ve mekâna göre değişkenlik arz etmiştir. Bu sebeple gençlik, dünyayı tanıma bilme yönünde kullanılan birçok kavram gibi, sürekli olarak yeniden tanımlanması gereken bir hüviyete bürünmüş durumdadır.¹⁸

Birçok araştırmacı, genç ve gençlik tanımını yaparken Birleşmiş Milletlerin yaptığı tanımda dikkate aldığı hususların dışına çıkarak, özellikle toplumsal hayattaki genç ve gençliği ifade eden tanımlar yapmışlardır.¹⁹

Demografik tasnife göre UNESCO, gençlik yaşını 15-25 nüfus yaşı olarak kabul etmektedir.²⁰

UNESCO'nun gençlik tanımı ise "Genç öğrenim yapan, hayatını kazanmak için çalışmayan, kendine ait konutu bulunmayan kişi" şeklindedir.²¹ Son yıllarda özellikle Avrupa Birliği'nin yürüttüğü Gençlik Üzerine Beyaz Kitap çalışmaları nedeniyle, gençliğe yönelik bir tanım yapma meselesinin Avrupa gençlik araştırmaları ve politikalarının da gündeminde yer aldığını söylemiş ve AB'nin, Gençlik Üzerine Beyaz Kitap'ta gençliği 15-25 yaş arasındaki grup olarak tanımladığını belirtmiştir. 2001 yılında Lizbon'da yapılan AB konferansında da aynı konunun tartışıldığını ve gençliği tanımlamaya yönelik var olan yaklaşımların demografik ya da etkinlik bağlantılı özelliklere dayandığı sonucuna varıldığını; birinci tanımlamanın, demografik, gençleri bir toplumdaki belirli bir yaş grubu olarak alan daha resmi/formal bir tanım olduğunu; ikinci tanımlamada ise, etkinlik-bağlantılı, belirli bir yaş sınırlamasının bulunmadığını ve gençliğin kendi alt sistemi içinde benzer tür etkinlikleri, yaşam tarzını ve gençlere atfedilen kültürü paylaşan bir alt-grup olarak tanımlandığını bildirmiştir.²²

Avrupa Birliği üye ülkeleri içinde yine de yaş gruplarını tanımlamada büyük farklılıklar vardır. Gerçekten de her ülkenin yaşam süresine bağlı olarak bir tanımlaması söz konusudur. Söz gelimi, Yunanistan, Hollanda ve Norveç'te gençlik başlangıcı için alt yaş tanımı belirsiz iken, Estonya'da gençlik 7 yaş ve yukarısı, İrlanda'da 10 yaş ve yukarısı, Avusturya'da 11 yaş, Almanya ve İtalya'da 14 yaş ve yukarısı, İspanya ve Romanya'da ise 15 yaş ve yukarısı olarak tanımlanmaktadır. Hollanda'da gençlik üst yaş sınırı 23 iken, Avusturya ve İrlanda'da 25, Estonya ve Norveç'te 26, Almanya 27'dir. İspanya, Romanya ve Yunanistan ise 29-36 yaş aralığındaki çeşitli yaş sınırları ile en geniş tanımlamalara sahip ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır.²³

Gençlik, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemini kapsayan; 12-15 yaş grupları arasındaki ergenlik gelişmesi ve ilk gençlik dönemi olarak devam eden biyolojik olarak genç denilen 15-25 yaş dilimindeki insanlardan oluşmaktadır (Kasatura 1998). Ergenlik adı verilen bu dönem (UNESCO verilerine dayanarak) 15- 25 yaşları arasındaki kesimi kapsamaktadır. Ülkemizde, bu dönem kızlarda ortalama 10-12, erkeklerde 12-14 yaşları arasında başlar. Bu dönem insan yaşamında en önemli değişimlerin yaşandığı dönemdir (Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, GSGM 1996).²⁴

Türkiye'nin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olduğu kabul görmektedir.²⁵

Milli Eğitim Bakanlığı'nın gençliğe dair tanımı; "buluş çağına erme nedeni ile biyopsikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan çocukluk ile genç yetişkinlik arasında kalan, 12-24 yaşları arasındaki grup" şeklindedir.¹⁸

Kalkınma planlarında ise gençlik yaşı dönem dönem değişkenlik göstermiştir. II. Beş Yıllık Kalkınma Planında 14-24 yaş, III. Kalkınma Beş Yıllık Planında 12-22 yaş V. Beş Yıllık Kalkınma Planında 12-24 yaş esas alınmıştır.²⁶

X. Beş Yıllık Kalkınma Planında ise 15-24 yaş olarak kabul edilmiştir.²⁷

Bunun yanında Avrupa Birliği programları çerçevesinde faaliyetlerini sürdüren Ulusal Ajans, yaş aralığını biraz daha geniş tutarak 15-30 yaş grubunu genç olarak kapsama almaktadır. Yine Avrupa Komisyonu'na bağlı olarak, Avrupa Birliği üyesi ve aday ülkelerde yürütülen Gençlik Programları 2007-2012 yeni döneminde gençlik yaş olarak 15-30 arasında gösterilmiştir.¹⁸

Ülkemizde 2013 yılında yayınlanan "*Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesinde*" gençliğin tanımının biyolojik olarak tanımlanmasından daha çok sosyolojik olarak tanımlanması gereken bir kavram olduğu belirtilmekle birlikte ülkemiz için biyolojik açıdan bakıldığında gençlerin 14-29 yaş aralığında olduğu ve bu gençler için politikalar yapılacağı söylenmiştir. Gençlik tanımını yapan Mc Grath ise farklı ve bir o kadarda ilginç bir açıdan bakarak gençliğe yetişkin olma haline geçiş zamanı olarak bakılmaması gerektiği aslında gençliğin yetişkin olmama hali olduğu yani aslında eksik olma durumu olduğunu belirtmiştir. Eksik olma hali olduğu için de bu dönemi daha önce yaşamış yetişkinlerin deneyimlerine ve yön göstermelerinin ve bu kişilerin gençlik

dönemini yaşadıkları varsayılarak uzman ve deneyim sahibi bireyler olarak kabul gördükleri söylemektedir.²⁸

Türkiye'nin sayıları on iki milyonu aşan genç nüfusu sahip olması gerek yurt içi gerekse yurt dışında kamuoyu gündeminde olan ve sıklıkla tartışılan önemli konulardan birisidir. Bu genç nüfustan dolayı dünyada ayrıcalıklı bir durumda olmasına rağmen diğer yandan ekonomik ve toplumsal kaynaklar üzerinde önemli etkiler bırakmaktadır. Türkiye'nin geleceği olarak öngörülen genç nüfus aynı zamanda büyük toplumsal sorunların ve çatışmaların yaşanma riskini taşımaktadır. İşte bu sebeplerden dolayı Türkiye'nin çok kapsamlı bir gençlik politikasına ve gençlikle ilgili ciddi çalışmalara ihtiyaç duyduğu açıktır.²⁹

Türkiye'de gençlik ile ilgili Anayasa ile de güvence altına alınan temel iki konu üzerinde durulmaktadır. Genç nüfusun korunması gereken ve serbest zamanlarının değerlendirilmesi sorununun çözümlenmesidir. Dünya nüfusu hızla yaşlanırken, üzerinde bulunduğumuz coğrafya itibariyle Avrupa ülkelerinde bu durum daha da hissedilir boyuttadır. Avrupa'nın içinde bulunduğu ekonomik darboğazdan kurtulmasında ve üretkenliğinin artmasında ülkemizin iyi yetişmiş genç nüfusunun bir kaynak olacağı öngörülmektedir. Gençlik iktisadi kalkınmada önemli olduğu kadar, kültürün bir sonraki kuşağa aktarılmasında da çok büyük bir role sahiptir.²⁹

2.2. Gençlik Merkezleri

Gençlerin boş zamanının değerlendirilmesi için gerçekleştirilmiş etkili ve kalıcı hizmet veren kurumlardan biri de gençlik merkezleridir.

Türkiye'de rekreasyonun öneminin giderek anlaşılması sonucunda "Gençlik ve Kültür Merkezleri'nin ilki Ankara'da 1969-1970 yıllarında uygulamaya başlamıştır. 1983 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığının birleşmesiyle Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmış olan bu kurumun adı "Gençlik Merkezleri" olarak değiştirilmiştir. Gençlik Merkezleri en son 2 Mart 1989 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ayrılarak Başbakanlığa bağlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesine verilmiştir. 1989 yılı itibariyle gençlik merkezlerinin sayısı 63'e ulaşmıştır fakat bu sayısında yeterli olduğu söylenemez. Çünkü sadece Londra ve sınırları içerisinde 70'in üzerinde gençlik merkezi bulunmaktadır.³⁰

Dünyada ve ülkemizde önemini özellikle 1968 yılından itibaren duyuran gençlik olayları, gençlik olgusuna daha bilinçli bakmayı gerektirmiştir. Gençler için öngörülen

diğer toplumsal hizmetlerin yanı sıra, gençlerin boş zamanının da iyi değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Gençlik merkezlerini geliştirme çalışmaları devam ederken belli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Gençlik merkezlerinin mali kaynak eksikliği ve nitelikli personel görevlendirilmemesi başlıca problemleridir. Gençlik Merkezleri hala ülke düzeyinde çoğalamamıştır.³⁰

Bu örgütler genç kuşakların eğlence gereksinimlerini giderirken aynı zamanda bedensel gelişimleri, kişilik özellikleri çeşitli alanlardaki yeteneklerini geliştirebilecekleri koşulları sağlamaktadır.³⁰

Bu planda (8. Kalkınma Planı), çocukların erken yaşlarda sanatsal etkinliklere yönlendirilerek geleneksel el sanatları ile tanışmalarının sağlanması amacıyla araştırmalar yapılarak, Kültür Bakanlığının eşgüdümünde uygulamaya konulmak üzere projeler geliştirileceğinden söz edilmektedir. Büyük kentler çevresinde oluşan yerleşim yerlerinde boş zamanları değerlendirme etkinliklerinde kullanılmak üzere ortak mekânların oluşturulması için gerekli önlemlerin yerel yönetimlerce alınacağı belirtilmektedir.³⁰

Türkiye’de serbest zamanın en iyi şekilde değerlendirilmesi ve bu imkanlardan faydalanacak alanları sağlayan en önemli teşkilat Gençlik ve Spor Bakanlığıdır. Taşrada ise Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri bünyesinde kurulan Gençlik Merkezleridir. Gençlerin sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler çerçevesinde serbest zamanlarını değerlendirmelerine fırsat veren ve ortam hazırlayan örgütler olarak tanımlanan gençlik merkezlerinin, amaçları ve etkinlik çeşitleri incelendiğinde, gençlerin çok yönlü gelişmelerinde ve serbest zamanlarını değerlendirmelerinde önemli görevler yerine getirdikleri açıkça görülebilir.⁷

2.2.1 Sivil Toplumda Gençlik Merkezleri

Sivil toplum, sosyal, ekonomik ve siyasi alanı kapsayan zengin ve renkli bir içeriğe sahiptir. Bu özelliğinden dolayı sivil toplum ile ilgili herhangi bir tanımın verilmesinin yersiz olacağı ileri sürülmektedir. Nitekim literatürde de sivil toplumun üzerinde uzlaşma sağlanmış tek bir tanımı bulunmamaktadır.³¹

Öte yandan sivil toplum temelde devletten bağımsız olarak bireylerin oluşturduğu toplulukların alanını ifade etmektedir.³²

Bir terazinin iki kefesi olarak düşünülürse terazinin bir kefesinin ağır gelmesi diğerinin hafif gelmesi sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla devletin siyasal, kültürel, sosyal ve iktisadi alandaki faaliyetlerinin sınırlanması sivil toplumun faaliyet alanını genişletecektir.³³

Sosyal kulüpler, meslek örgütleri, çevre örgütleri, insan hakları örgütleri vb. şekilde örneklendirilebilecek çeşitli alanlardaki örgütlenmeleri kapsayan “kar amacı gütmeyen”, “gönüllü”, “sivil toplum”, “üçüncü yada bağımsız sektör” olarak nitelendirilen bu alan; örgütlü, devletten ayrı bir şekilde kurumsallaşmış, kar amacı gütmeyen, özerklik ve gönüllülük esaslarında ortaklaşan değerlere sahiptir.³⁴

Kurumsal yapıların toplumsal sorunları ve artan talepleri karşılama noktasında yetersiz kalması örgütlenme özgürlüğünün önünü açarak bireyleri belirli amaçlar etrafında kolektif hareket etmeye yöneltmiştir. Bu sayede oluşan sivil toplum kuruluşları yönetimin her aşamasına ortak olma taleplerini de öne çıkarmaya başlamıştır.³⁵

Sivil Toplum Kuruluşu çatısı altında Gençlik Merkezi çalışması yapılabilmesi için 5253 Sayılı Dernekler Kanununa uygun şartlarda kurulmuş olmak ve tüzüğünde gençlik çalışmaları yapmayı belirtmek yeterli olmaktadır.

2.2.2. Büyükşehir Belediyelerinde Gençlik Merkezleri

Türkiye’de belediyelerin sosyal hizmet ve sosyal yardım alanında sunduğu hizmetlerden kadınlar, yaşlılar, engelliler, çocuklar, gençler, yoksullar ve toplumdaki diğer kesimler yararlanabilmektedir. 1580 sayılı Belediye kanununda yerel halkın ihtiyaç duyduğu hizmetlerin ya belediyeler tarafından görülmesi ya da belediyeler tarafından sağlanması “liste ilkesi” uyarınca “belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği” öncelenecek dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Oysa yeni düzenleme ile “genel yetki ilkesi” söz konusu olabilecektir. 5216 sayılı Kanundaki söz konusu düzenleme ile Büyükşehir Belediyelerine bilhassa çocuklara, gençlere, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamalarında önemli görevler üstlenmesine imkân sağlamıştır. Belediyeler bu amaçlar doğrultusunda hareket etmişler ve Büyükşehir Belediyeleri çocuklara, gençlere, kadınlara, yaşlılara, engellilere, yoksullara ve risk gruplarına karşı birçok hizmeti yerine getirmektedir. Kreşler, yuvalar, yaygın eğitim merkezleri, gençlik merkezleri, meslek edindirme kursları, eğitim ve danışmanlık hizmetleri, koruyucu hekimlik eğitimi ve hizmetleri, kadın sığınma evleri, güçsüzler yurdu, huzur evleri, özürllüler için de temel eğitim kapsamında olmak üzere eğitim

faaliyetleri, meslek edindirme ve beceri kazandırma çalışmaları, hobi ve eğlence faaliyetleri, özürllüler merkezi, risk altında olan gruplara yönelik- tinerici çocuklar, sokak çocukları, sokakta çalışan çocuklar- psikolojik destek ve meslek edindirme kursları vb. birçok faaliyeti gerçekleştirmek ve birim oluşturmak belediyelerin sosyal nitelikli hizmetlerini oluşturmaktadır. Ayrıca belediyelere tevdi edilen sosyal nitelikli görevlerin yanı sıra, bu birimler yerel ihtiyaçlar doğrultusunda hizmetleri çeşitlendirme yoluna gitmektedirler.³⁶

5216 sayılı İlçe Belediyeler Kanununun görev ve yetkilerinin yer aldığı kısımda, “gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarını yapmak” görevleri arasında sıralanmıştır.³⁷

Belediyeler tarafından sunulan sosyal nitelikli hizmetler farklı parametreler ışığında değişkenlik göstermekle beraber birçok yararlanıcı grup vardır. Gençliğe ilişkin olanlar şu şekilde özetlenebilir: Gençlere yönelik olarak; “kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığının önlenmesi, meslek edindirme eğitimi, iş edindirme çalışmaları, gençlik merkezleri kurulması, eğlence ve spor alanları yapılması, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi.³⁶

Merkezi yönetim tarafından sağlanan tüm hizmetler bir bakıma yerel sosyal hizmet birimleri tarafından da verilmektedir. Bu hizmetleri; yoksullara, korunmaya muhtaç çocuk ve gençlere, yaşlı ve özürllülere, kadın ve aile, afetzedede ve mültecilere yönelik hizmetleri bunların yanında; temel sosyal politika alanındaki sağlık, eğitim, konut hizmetleri, ilaveten, kadın, genç, özürllü ve yaşlılar merkezli genel hizmetler şeklinde tasnif etmek olanaklıdır. Bu anlamda, belediyeler kanalıyla sağlanan sosyal hizmetler ve yararlanıcılar özetle şu şekildedir:³⁷

1. “Çocuklara yönelik olarak; sokak çocukları merkezleri, madde bağımlısı çocuklara yönelik rehabilitasyon merkezi, istismara uğramış çocuklar için hukuki ve psikolojik yardım merkezleri, kreş, çocuk yuvası, çocuk kulüpleri, kimsesiz çocuklar için yuvalar, parklar, çocuk bahçeleri, oyun alanları, trafik ve eğitim alanları ve derslere destek kursları.

2. Gençlere yönelik olarak; “sosyo-kültürel ihtiyaçlar için gençlik merkezi ve gençlik evlerinde eğitici seminer, panel ve sempozyumlar; spor, müzik, tiyatro, diksiyon, psikolojik destek, iyileştirme ve destek faaliyetleri; eğitim bursları, üniversite yurtları,

sosyal tesisler, spor okulları, paso uygulaması, ücretsiz çorba dağıtımı, ücretsiz çamaşır yıkama yerleri ve suça yönelimi önlemek amacıyla rehberlik hizmetleri.

Gençlere yönelik hizmetler bağlamında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu; “gençlere yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak” görevini büyükşehir belediyelerine yüklemiştir. Söz konusu mevzuat gereği yerel yönetimler, gençler için kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığının önlenmesine yönelik hizmetler, meslek edindirme yardımları, eğitim yardımları, iş edindirme çalışmaları, gençlik merkezleri kurulması, eğlence ve spor alanları yapılması ve çeşitli sosyal kültürel faaliyetler düzenlemektedirler. İlaveten belediyeler gençlerin sosyal, kültürel, ekonomik, eğitim gibi konularda desteklenmesi amacıyla yönelik olarak rehabilitasyon ve meslek kursları hizmetleri sağlamaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Gençlik Rehabilitasyon ve Meslek Edindirme Merkezi (İSMEM) adıyla bir merkez kurarak 14-21 yaş aralığında il sınırları içerisinde sokakta yaşayan veya sokağa düşme tehlikesi bulunan gençlere barınma, beslenme, sağlık ve eğitim alanlarında hizmet sunarak, gençlerin rehabilite edilmelerini ve topluma kazandırılmalarını amaçlamaktadır. Meslek edindirme, rehabilitasyonun bir bileşeni olarak görülmekte ve gençlere istek, beceri ve yetenekleri ile bağlantılı olarak bilgisayar, ağaç işleri, berberlik, bahçivanlık, CNC, elektrik, elektronik, sıhhi tesisat ve boyacılık sahalarında eğitimler verilmektedir. Bunların yanı sıra gençlerin açık ortaokul ve açık liseye kayıtları yapılarak eğitim hayatlarını sürdürmeleri sağlanmaktadır.³⁸

Belediyeler, gençlerin sosyo-kültürel bilgi ve becerileri işlevselliklerine yatırım amacı güderek gençlik merkezi ve gençlik evi gibi mekânlarda seminer, panel ve sempozyumlar düzenlemekte, ilaveten spor, müzik, tiyatro, diksiyon, psikolojik destek, iyileştirme ve danışmanlık gibi faaliyetleri yürütmektedir. Yine belediye hizmetleri arasında; “..eğitim bursları, üniversite yurtları, sosyal tesisler, spor okulları, paso uygulaması, sabahları üniversite öğrencilerine ücretsiz çorba dağıtımı, ücretsiz çamaşır yıkama yerleri, gençliğin suça yönelmesinin önüne geçmek amaçlı kurulan rehberlik merkezleri” yer almaktadır.³⁷

2.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezleri

Gençlik ve spor ile ilgili çalışmalar 1922 yılında İstanbul da geçici heyet ile kurulan daha sonra merkezi Ankara'ya alınan “Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı” ile başlar. Ülkemizdeki ilk spor teşkilatı “Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı’dır. 1983 yılında 3530

sayılı Kanun ile Başbakanlığa bağlı olarak görev yapan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü; daha sonra 1942 yılında Milli Eğitim Bakanlığına, 1960 yılında

Başbakanlığa, 1970 yılında ise Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmıştır. Bu süreç 1983 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmasıyla devam etmiştir.³⁹

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 28 Mayıs 1986 tarih ve 3289 sayılı yasa ile Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur. Bu süreç 1989 yılına kadar devam etmiş ve 1989 yılında 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1960 yılında olduğu gibi tekrar Başbakanlığa bağlanmış ve adı “*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü*” olarak değiştirilmiştir. Son olarak gençliğe ve spora sunulan hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sürdürülmesi için 03.06.2011 tarih ve 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur.⁴⁰

GSB Gençlik Merkezleri, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2. maddesinin (f) bendi ile 10 uncu maddesine dayanılarak açılan kamu kurumlarıdır.⁴¹

Gençlik merkezleri; il müdürlüklerine bağlı olarak, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler çerçevesinde serbest zamanlarının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmesine fırsat vererek topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlayan ve gençleri zararlı alışkanlıklardan korumaya yönelik çalışmaları yürüten kurumlardır.⁴¹

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde 2018 yılı nisan ayı itibariyle 278 Gençlik Merkezi hizmet vermektedir.⁴²

2.3. Serbest Zaman Faaliyetleri

Kelime anlamına göre zaman; bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit anlamındadır.⁴³

Başka bir ifade ile zaman; canlı, cansız, tüm varlıkların hayat ölçüsü olan, tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan sadece kullanılan ve kaybedilen, tekrarı mümkün olmayan, nesnelerin uzaydaki hareketlerine göre ölçülebilen ve bölümlere ayrılabilen bir kavramdır.⁴⁴

Serbest zaman değerlendirme tüm ulusların ve toplulukların bireylerine etki eden çok güçlü bir olgudur. Bireylerin çeşitli yaşam tecrübesi kazanmaları yeni şeylerin farkında olmaları serbest zaman aracılığıyla gerçekleşebilir. Serbest zaman yaratıcılığın ortaya

çıkması, maneviyatın gösterilmesi, tasarlama, düşüncelerin dışı vurulması için fırsatlar sağlar. Yeni arkadaşlıklar kurma, ilişkiler geliştirme gibi sosyal etkileşim şekilleri serbest zaman süreciyle mümkündür. Bu tür sosyal faktörler aynı zamanda kültürel kimliği, aile bağlarını ve toplumsal uyumu da geliştirir.⁴⁵

Serbest zamanı değerlendirme alanındaki toplumsallaşma, erken çocukluk döneminden başlayıp, ergenlik, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde değişen bir süreçtir.⁴⁶

Serbest zaman daha müreffeh bir yaşama hazırlanma ve kişiliğin geliştirilmesi için kullanılması yönünde iyi bir fırsattır. İnsanlar serbest zamanlarını en değerli ve en yararlı bir biçimde değerlendirecek etkinlikleri seçmelidirler.⁴⁷

Serbest zamanın nasıl kullanıldığı, aynı zamanda kişisel ilgi ve hedeflerin güvenilir bir göstergesidir. Zamanı, çalışma yaşamının zorunluluklarından ve diğer sosyal çatışmalardan uzak bir şekilde, uygunca kullanabilmenin sınırsız yolu vardır ve seçenekler arasından bir tercih yapılmalıdır. Olumlu sonuçlara ulaşabilmek için de serbest zaman planlaması dikkatli ve temkinli bir şekilde yapılmalıdır.⁴⁸

Serbest zaman insanlar için birçok yarar ve tatmin sağlamaktadır. İnsanların sağlıklı ve mutlu olmasını sağlamanın yanı sıra⁴⁹ insanları olumsuz ilgilerinden vazgeçirerek, olumlu bir çizgiye çekmede verimli bir yol olarak düşünülmekte ve sistemli serbest zaman etkinliklerine yönelenlerin olumsuzluklara daha az eğilim gösterdiği belirtilmektedir.⁴⁵

Gençler arasında olumsuz gruplaşmalar, uyuşturucu madde alışkanlıkları, suç eğilimleri ve teşebbüsleri genellikle serbest zamanın iyi bir biçimde değerlendirilmemesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Serbest zamanın gençler tarafından yapıcı bir biçimde değerlendirilmesi, kalkınmanın yaratıcı ve itici gücü olabilir.⁵⁰

Serbest zamana katılmayı etkileyen kişisel faktörler arasında yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, kişinin istek ve amaçları, kişisel sorumlulukları, serbest zamanı nasıl algıladığı, motivasyonu, ilgileri, yetenek ve yeterlilikleri, kişiliği ve kendine güveni, içinde yaşadığı kültür, yetiştirilme biçimi yer almaktadır. Serbest zamana katılmayı etkileyen sosyal-durumsal faktörler arasında; kişinin mesleği ve gelir düzeyi, maddi zenginliği, görev ve sorumlulukları, elverişli zaman durumu, sosyal çevresi, arkadaş ve akran grupları, sosyal rol ve ilişkileri, çevresel ve kültürel faktörler sayılabilir. Serbest zamana katılmayı etkileyen fırsat faktörleri olarak; uygun tür ve kalitede tesisler, rekreasyon hizmetleri ve tesislerin dağılımı, fırsatların algılanması, fırsatlara erişim, faaliyetlerin tercihi, maliyetler, pazarlama, programlama, siyasi politikalar şeklinde sıralanabilir.⁵¹

Serbest zaman kişinin hayatını devam ettirmek için yapmak zorunda olduğu kişisel, mesleki, ailevi ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirdikten sonra geriye kalan zaman ve bu zamanda gönüllü olarak yapılan uğraşları içerir. Bu zaman zarfında yapılan gönüllü uğraşlar ve serbest zaman değerlendirmesine “*rekreasyon*” denilmektedir. Rekreasyon, insanların serbest zamanlarında gönüllü olarak gerçekleştirdikleri faaliyetler olarak tanımlanabilir.¹⁵

Ancak, rekreasyonu, sadece serbest zaman faaliyeti olarak ifade etmek yeterli değildir. Çünkü bir faaliyetin rekreasyon olabilmesi için gerekli kurallar vardır. Örneğin; her hangi bir faaliyetin rekreasyon olabilmesi için, birincil şart bu aktivitenin gönüllü olarak yapılması ve o aktivitenin “*serbest zaman*” zamanı içinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Profesyonel sporcu için antrenman yapmak yaptığı branşın gereği bir zorunluluktur. Ancak bir bireyin hafta sonu dinlenme alanında gönüllü olarak yaptığı bir spor aktivitesi bir rekreasyon faaliyetidir.¹⁵

Serbest zaman kavramı İngilizce “*leisure*” kelimesinden dilimize çevrilmiştir. Serbest zaman kelimesinin kökeni, “izinli olmak” ve “özgür olmak” anlamlarına gelen Latince “*licere*” kelimesinden, Fransızcada ise “boş zaman” anlamına gelen “*loisir*”, İngilizcede “toplumsal zorunlulukların dışında kalan” anlamına gelen “*license*” ve imtiyaz anlamına gelen “*liberty*” kelimelerine dayanmaktadır. Bu kelimelerin hepsi serbest seçim ve mecburiyet olmamak gibi fikirler vermektedir. Erken Yunan döneminde “*scole*” ya da “*skole*” kelimeleri serbest zaman anlamına gelmekteydi. Latince “*scola*” ve İngilizce “*school*” kelimeleri serbest zaman ve eğitim arasında yakın bir bağ olduğunu ortaya koymaktadır. Aristoteles’e göre ise serbest zaman “bireyin kendi istekleri doğrultusunda uyguladığı performanstır.”⁵²

Serbest zaman fikri, insanoğlunun istek duyulan deneyimleri ilk olarak Antik Yunanlar tarafından dile getirilmiştir. Daha sonraki çağlarda bilim adamları serbest zamanın toplumdaki rolü ve kişiler üzerindeki etkisini tanımlamaya çalışmışlardır. Atinalılara göre serbest zaman, hayatın en yüksek değeri çalışmak ise en düşük değeridir. Yüksek sınıftakiler çalışmaya ihtiyaç duymadıklarından bu yana, entelektüel, kültürel ve sanatsal aktivitelere vakit bulabiliyorlardı. Serbest zaman, özgürlüğün ideal durumu, entelektüel aydınlık ve ruhsal olanaklar olarak ifade edilmiştir. Serbest zamanın modern felsefesi klasik Atinalı felsefesinin kaynağından gelmesi ile birlikte serbest zaman hala çalışma dışında zaman olarak meydana gelmektedir. Bu tanıma rağmen serbest zaman,

iş dışındaki zamanda yeniden işe dinç olarak dönmek anlamını da içinde barındırmaktadır.⁵³

2.4. Gençlik Katılımı

Gençlik çalışmalarının en önemli noktalarından birisinin gençliğin sürece (yapılan çalışmalar, verilen kararlar, vb.) etkin katılımı olduğunu belirtmiş; Gençlik çalışmalarını, yöntem, yaklaşım, konular ve araçlar açısından ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye, hatta aynı il içerisinde mahalleden mahalleye nasıl farklılık gösteriyorsa, gençlik katılımına gençlik örgütleri ya da gençler tarafından yüklenen anlam da o kadar farklılık gösterdiğini söylemiştir. Ayrıca son yıllarda, gerek yerel ve ulusal, gerekse uluslararası düzeylerde gençlik katılımını güçlendirmek ve teşvik etmek için her geçen gün artan sayıda inisiyatif alındığını vurgulamıştır.²²

UNICEF'e (2004); gençlik katılımı şöyle tanımlanmaktadır: Katılım, konuşmak ve dinlemekle ilgilidir, kişinin kendi fikirlerini ifade edebilmesi ve fikirlerini ifade eden diğerlerini dinlemesidir. Bir çözüm ya da bir eylem planı için beraber çalışmak anlamına da gelebilir. Katılımın anlamı, yalnızca genç bir aktivist haline gelmek değildir, aynı zamanda, yeni bir beceri kazanmak için kulüplere ya da bir konu hakkında yoğun çalışan gruplara katılmak gibi var olan fırsatlardan yararlanmaktır.²²

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nda gençlik katılımını şöyle tanımlamıştır; Ekonomik katılım (çalışma ve gelişme), siyasi katılım (karar alma süreçleri), sosyal katılım (toplum ve çevre faaliyetlerinin içinde yer almak), kültürel katılım (sanat faaliyetleri, kültürel değerler ve anlatım).⁵⁴

Gençlerin katılımının sağlanması modern toplumlar açısından son derece önemlidir. Çünkü sosyal dışlanma ve gençliğin katılımı kavramları zıt iki kavram olarak görülmektedir ve sosyal içerme politikalarının, gençlerin katılımını sağlamadıkça başarılı olamayacağı vurgulanmaktadır.⁵⁵

Sosyal içerme, yoksulluk, eğitim, din, dil, ırk gibi unsurlar nedeniyle katılım sağlamakta güçlük çeken kişilerin toplumsal yaşamda yer almalarının sağlanması anlamında kullanılmaktadır. Dolayısıyla gençler de sosyal içerme kapsamına giren dezavantajlı gruplar içerisinde değerlendirilmektedir.⁵⁶

Gençlerin katılımıyla ilgili çalışmalar, katılımın üç şekilde gerçekleştiğini söylemektedir. Bunlar bireysel, kolektif ve resmi yollardır.⁵⁶ Gençlerin katılımında etkili

olan bir diğer unsur da ilgidir. Katılım konusundaki ilgi düzeyi ve modelleri cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaşanan yere göre değişiklik gösterebilmektedir.⁵⁷

Gençlik katılımdan takım çalışması da önemli yer tutmaktadır. Takım çalışmalarında temel itici güç bireylerin kişisel bilgilerine ve yeterliliklerine olan güvendir. Ancak takımların zaman içinde kendi içlerinde gösterdikleri gelişim, takım üyelerinin de kendilerini geliştirmelerini gerektirecektir. Bu amaçla üyelerin değişime yönelik, ihtiyaçlarını belirlemesi teşvik edilmelidir.⁵⁸

2.4.1. Kalkınma Planlarında Gençlik Katılımı

Türkiye'nin yönetim sisteminde var olan diğer bir önemli politika belgesi ise 5 Yıllık Kalkınma Planlarıdır. Kalkınma Planları, beş yıllık dönemler için hazırlanmakta ve Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda nasıl yönetileceğinin çerçevesini çizmektedir. Kalkınma Planları incelendiğinde gençliğin ele alınış biçiminin yıllar içinde farklılık gösterdiği görülmektedir. Planlarda, gençliğin ülke için önemi vurgulanmakla birlikte var olan sorunlara yönelik somut çözüm stratejileri genellikle görülmemektedir. Kalkınma planlarında, daha çok gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesi ve gençlerin sportif faaliyetlere katılımının sağlanması gibi konular öne çıkmaktadır. Gençleri ilgilendiren konular bir bütün içinde yer almamakta ancak eğitim, sağlık, gibi sektör raporlarında ele alınmaktadır. Diğer bir deyişle, kalkınma planlarında da gençliğin sektörel temelli ele alındığı görülmektedir. Dahası, kalkınma planlarında gençlikle ilgili genel ve kapsayıcı bir öngörünün bulunmadığı açıktır. Bunun yanı sıra bir planda yer alan hedeflerin bir sonraki plan sürecinde genellikle gerçekleşmediği görülmektedir.²⁹

2.4.2 Yerel Yönetimlerde ve Sivil Toplumda Gençlik Katılımı

Bu kısımda gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımlarına ilişkin Avrupa Kentsel Şartı, Yerel Gündem 21 ve Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı yer almaktadır.

2.4.2.1 Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa çapında gençlerin yerel ve bölgesel hayata katılımlarına yönelik Avrupa Şartı'nın temelleri 1988 Lozan ve 1991 Llangollen'de düzenlenen birinci ve ikinci gençlik politikaları konferanslarında atılmıştır. 1992 yılında alınan kararla Avrupa Şartı kabul edilmiştir.⁵⁹

Avrupa Şartı gençlerin yerel ve bölgesel katılımını 2003 yılında yeniden düzenlemiştir. Avrupa Şartındaki gençlik katılımı özet olarak şu şekilde ifade edilebilir,⁶⁰

Gençlerin dâhil olması gereken alanların başında sosyal, sportif ve kültürel faaliyetler gelmektedir. Şartta buna ilişkin tavsiyeler ise “yerel ve bölgesel yönetimlerin gençleri bu tarz oluşumların içerisine çekmeye teşvik etmelidir” yönündedir. Bu faaliyetlere örnek olarak spor etkinlikleri, tiyatro gösterileri, konserler ve geziler gösterilebilir. Gençlerin çalışma hayatı ve istihdamını temel alan çalışma ve istihdam başlığı bu konuda yerel ve bölgesel yönetimleri gençlerin iş bulması ve işsizliğin azaltılmasına yönelik çözüm arayışlarına sevk etmektedir. Bu amaçla istihdamın artırılması iş / kariyer merkezlerinin çokluğuyla doğru orantılıdır görüşü ağır basmaktadır. Ayrıca gençler kendi işlerini kurmak istediklerinde yardım alabilme olanaklarına kavuşmalıdır düşüncesi hâkimdir. Barınma ve yaşanılan yer olanakları göreceli bir değerlendirmeye tabidir. Bu bağlamda gençler kendi evlerine sahip olmak istediklerinde bu olanaklı olmalıdır. Ayrıca bu konuda yerel ve bölgesel yönetimler bilgi, danışmanlık ve maddi destek noktasında gereken önlemleri almalıdır. Barınma haricinde yaşanılan yerle alakalı herhangi bir tesis veya kuruluşun yapım aşamasında kamu alanlarına ilişkin karar sürecine gençlik ve gençlik grupları müdahil olmalıdır. Bu alanlara spor alanları, parklar, oyun alanları ve gençlerin vakit geçirdiği tesisler örnek verilebilir. Gençlerin katılımının önündeki engellerden bir tanesi de ulaşım imkanlarının elverişsiz olmasıdır. Bu durum toplu ulaşımın ya çok pahalı olması ya da hiç bulunmaması gibi durumlarda ortaya çıkabilir. Söz konusu durumu bertaraf etmeye yönelik olarak yerel ve bölgesel yönetimler, gençlik ve gençlik örgütleriyle koordineli bir şekilde çözüm arayışında olmalıdır. Gençlerin eğitim süreci ve okul hayatını etkin kılacak önemli bir adım, okulda teorik olarak öğrenilen demokrasi gereklerinin pratiğe dökülmesidir. Bu anlamda yerel ve bölgesel yönetimler, öğrenci ve öğretmenlerle birlikte hareket ederek okulun nasıl yönetileceği hakkında fikir beyan edilmesinin önünü açmalı ve söz sahibi olunmasını desteklemelidir. İlâveten öğrencilerin bağımsız öğrenci konseyi ile kanalize olması sağlanmalıdır. Gençler için şüphesiz en önemli risk unsuru sağlık hakkındaki yetersiz bilgidir. Özellikle yaş grubu açısından potansiyel tehlike arz eden gençler, tütün, alkol ve uyuşturucuların etkileri hakkında danışmanlık alması bilinçli bir toplum inşasında en önemli kilometre taşlarından. Yerel ve bölgesel yönetimler gençlik ve gençlik örgütleriyle bilgi aktarımı sürecinde yakın işbirliği içerisinde olmalıdır. Aşk, cinsiyet ve cinselliğe dair öngörüler destek, bilgi ve danışmanlık sağlayan aileler, merkezler ve gruplar desteklenmeli ve gençlik örgütlerinin bu konuda aktif hizmet süreci dâhil edilmesi sağlanmalıdır. Gençler arasında cinsiyete dayalı bir eşitliğin davranışsal ve pratik boyutunun güçlendirilmesine yönelik öngörüler söz konusudur.

Buna göre, yerel ve bölgesel yönetimler, genç kadın ve erkeklere eşit davranıldığını garanti etmeli ve buna ilişkin eğitimler tertip etmelidir. Şehir düzeninde yaşayan gençler olduğu kadar kırsal hayatta olup bazı olanaklara erişemeyen gençler de söz konusudur. Bu imkânlar arasında ulaşım ve iş çevresi sayılabilir. Bu dezavantajlı durumu önlemek için yerel ve bölgesel yönetimler kırsalda yaşayan gençlere ulaşım, istihdam, barınma vb. olanaklar için zemin hazırlamalıdır. Ayrıca kırsalda yaşayan gençler odaklı çalışma yapan gençlik grupları ve kulüpleri maddi açıdan desteklenmelidir. Her doğan birey insan onuruna yaraşır bir yaşam hakkına sahiptir. Bu elbette maddi olduğu kadar manevi boyutu olan bir perspektiftir. Bu anlamda, örneğin, gelenekler, kültürler ve yaşam tarzları farklılık arz etse de her genç insan saygıyı hak etmektedir. Yerel ve bölgesel yönetimler insan hakları anlayışını iyileştirme ve geliştirme adına gençlerin içinde buldukları şartlar ne olursa olsun eşit erişim olanakları için gençlik ve gençlik gruplarına danışılmalı ve işbirliği içinde olunmalıdır. Gençlerin kendilerine ihdas edilen haklardan ve yasalardan haberdar olmaları önemlidir. Nitekim bu farkındalık beklentileri de doğrudan etkileyen bir unsurdur. Yerel ve bölgesel yönetimler, gençlerin aktif oldukları okul, gençlik kulübü ve kamu alanları hakkında yasalar kanalıyla bilgi sunumu yapmalıdır. Ayrıca yerel yönetimler, mevcut yasa değişikliği veya yenisini yaparken gençlerin görüşlerine başvurmalıdır. Kültür bilgi aktarımı için etkili bir vasıta. Bu bağlamda yerel ve bölgesel yönetimler gençleri, okulları, gençlik örgütlerini, gönüllüleri diğer ülkelerden gelen gençlik ve gençlik gruplarıyla değişimler düzenlemeli ve icrası noktasında desteklemelidir. Suç ve şiddet gençlerin yüzleşebileceği ana sorunların başında gelmektedir. Suç ve şiddetle mücadelede elbette gençler ve polis arasında bir güven köprüsünün inşası önem arz etmektedir. Yerel ve bölgesel yönetimler hâlihazırda şiddete bulaşmış veya meyilli olan gençlerle beraber çalışma yürütmelidir.⁶⁰

2.4.2.2. Yerel Gündem 21

1992 yılında Rio'da gerçekleştirilen BM Yeryüzü Zirvesi'nde "*sürdürülebilir kalkınma*", evrensel bir amaç olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda "Gündem 21" başlıklı Eylem Planı, Zirve'nin ana teması olarak, BM üye ülkelerince kabul görmüştür. Bu zirvenin arka planında; dünyada küreselleşme rüzgârının getirdiği değişimler ve neticesinde muhatap alınan tek merci merkezi yönetimin yeterli gelmemesine kanaat getirilmesi ve BM'nin çözümü yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına eğilmekte görmüştür.⁶¹ Gündem 21'in içerisinde belirlenen amaçları gerçekleştirmeye yönelik

birtakım kararlar ilgili bölüm başlıkları altında düzenlenmiştir. Bunlardan bu tez çalışması bağlamındaki 28. bölümde yer alan yerel yönetimler eşliğinde, sivil toplumun ve diğer paydaşların, koordineli bir biçimde önceliklere ve hedeflere erişmek amacıyla kentleri için “21. yüzyılın yerel gündemini oluşturmaları hükme bağlanmıştır. Bu yönüyle Yerel Gündem 21 dünyada ve Türkiye’de yer alan şekliyle 21. yüzyılın demokratik “yerel yönetişim” anlayışını yansıtmaktadır. Türkiye’de, YG- 21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetişim mekanizmaları ise şu şekildedir; “kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi grupları kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler” platformlarıdır.⁶²

2.4.2.3. Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı

Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı, 19 Kasım 2004 tarihinde Slovakya Cumhuriyeti’nin başkenti Bratislava’da ERYICA-Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi ve Danışmanlık Ajansı’nın 15. Olağan Genel Kurulu’nda kabul edilmiştir. Gençlik bilgilendirilmesinde bütüncül yaklaşım, gençlerin ilgi duydukları herhangi bir konuyu muhteva eder ve “bilgilendirme, danışmanlık, tavsiye, rehberlik, destek, yardım, koçluk, eğitim, ağ kurma ve bir uzmana yönlendirme” gibi birtakım hizmetler ağıdır. Söz konusu hizmetler, gençlik bilgi merkezleri veya farklı yapılar bünyesinde yer alan gençlik bilgilendirme hizmet birimleri vasıtasıyla internet ve diğer medya araçları kullanılarak gençlerin kullanımına sunulur. Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı’nın ilkeleri gençlik bilgilendirmesinde bütüncül yaklaşımın uygulanma amacını güder.⁶³

2.4.2.4. Türkiye Yerel Gündem 21 Programının Gençlere Yönelik Katılım Araçları: Kent Konseyleri ve Gençlik Meclisleri

Bu kısımda tez çalışması bağlamında gençlere yönelik katılım araçlarından kent konseyleri ve gençlik meclislerine yer verilmiştir. Türkiye’de, Yerel Gündem 21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetişim mekanizmaları şu şekildedir; “*kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi grupları kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler*” platformlarıdır 106. Türkiye Yerel Gündem 21 uygulamalarının ortak noktası farklı isimler altında yer almış olsa da Kent Konseylerinin yerel düzeyde zemin bulmasıdır. Kent konseyleri, Yerel Gündem 21 uygulamalarının en etkili aracı olarak işlev görmekte ve diğer tüm katılımcı mekanizmaları da bünyesinde arındırmaktadır.⁶⁴ Bir anlamda

Kent Konseylerinin amacı katılımcı yönetim modeline temel oluşturmaktır.⁶⁵ Kent Konseylerinin genel işlevi ise, kentin tüm kesimlerini ortak bir payda etrafında toplayarak, hemşerilik bilinci ve dayanışma içerisinde, katılımı güçlendirmek böylelikle oluşan bu sinerjiden bir güç devşirmek olarak ifade edilebilir. Bu gücün ortaya çıkabilmesi adına çocukların, gençlerin, kadınların, engellilerin toplumsal hayata katılımlarını, etkinliklerini artırmak ve bu grupları karar alma süreçlerine aktif bir şekilde dâhil etmek önem taşımaktadır.⁶⁶ Bu gruplar arasında dezavantajlı olarak nitelendirilen çocuklar, gençler, kadınlar ve engellilerin çalışma grupları arasında yer almaları ve toplumda var olan sorunları konsey içerisinde oluşturulan çalışma programlarında dile getirmeleri ve öneri sunmaları amacıyla meclisler oluşturulmasına olanak sağlanmalıdır.⁶⁷ Katılıma yönelik bu olumlu olgular göz önüne alınarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi gereğince 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de Kent Konseyi Yönetmeliği çıkarılmıştır. Yönetmeliğe gençlerle ilgili olarak: *“Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak”* maddesi eklenmiştir. Yasa haricinde bu gibi yönetmeliklerde de görüldüğü üzere katılım olgusu gençlerde de olmak üzere tüm kent sakinlerini kuşatıcı niteliktedir.¹¹⁰ Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın diğer bir katılım aracı konu bağlamında Gençlik Meclisleridir. Gençlik meclisleri; *“gençleri bir araya getirerek, sorunlarının tartışılması, isteklerinin dile getirilmesi, geleceğe dair bilinçlendirilmeleri ve gençler için eğitim, kültür, sanat vb. faaliyetleri düzenlemek”*⁶⁸ gibi işlevleri yüklenen yapılardır. Daha açık ifadeyle Türkiye Yerel Gündem 21 Programı çerçevesinde geliştirilen Gençlik Meclisleri, Ulusal Gençlik Parlamentosu⁶⁹ tarafından uzlaşılan metinde *“kent konseyi çatısı altında gençlerin karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak üzere kent içerisindeki liselerin, sivil toplum kuruluşlarının, siyasi partilerin gençlik kollarının, odaların, kamu kurumlarının, mahallelerin varsa üniversitelerin 15-30 yaşları arasındaki gençlik temsilcilerinin katılımıyla oluşturulmuş katılımcı yapıyı”* ifade etmektedir.

Bu bağlamda Ulusal Gençlik Parlamentosunun amacı çalışma yönergesinde yukarıdaki gibi ifade edilmektedir:⁷⁰ Ulusal Gençlik Parlamentosu Habitat ortaklığında hayata geçirdiği kalkınma odaklı projelerin yanında Öğrenmek İstiyorum, Seçilmek İstiyorum, Her Meclise Bir Gençlik Temsilcisi ve Geç Değil Genç gibi kampanyalarla Türkiye'nin 81 ilinde gençlik hakları savunuculuğu rolünü üstlenmektedir.⁷¹

2.4.3. Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesinde Gençlik Katılımı

Gençlerin ekonomik ve sosyal alanın tümüne etkin katılımı ülke kalkınması ve gelişimi için büyük öneme sahiptir. Dinamik genç nüfusun varlığı, insanı merkeze alan çok boyutlu kalkınma hamlesinin süreklilik kazanmasında Türkiye adına büyük bir fırsat ve zenginliktir. Dolayısıyla gençlerin kişisel ve sosyal gelişimini desteklemek, potansiyellerini tam anlamıyla ortaya çıkarabilecekleri imkân ve zemini hazırlamak, ekonomik ve sosyal hayatın her alanına etkin katılımlarını sağlamak gerekmektedir.⁷²

Ulusal gençlik politikaları, gençlerin toplumsal yapının her alanına etkin bireyler olarak katılımı ve sahip oldukları beceri ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması için vazgeçilmez bir unsurdur. Bunun yanında gençlik politikaları gençleri istismar ve ihmalden koruyan araçlar bütünüdür.⁷²

Katılım, en genel manada toplumsal sürece dâhil olma anlamına gelmektedir. Katılım, yalnızca demokratik değerleri özümsemiş toplumlarda mümkündür. Bir ülkede insan haklarına saygılı, evrensel değerleri benimsemiş, demokratik, hesap verebilen, şeffaf, katılımcı bir toplumsal yapı ancak yurttaşlık bilinci yüksek nesiller tarafından inşa edilebilir. Bu bağlamda, toplumsal yaşamın her alanına genç nüfusun katılımı vazgeçilmez mahiyettedir.⁷²

Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesinde “Gençlik Katılımı ile ilgili belirtilen unsurlar şu şekilde sıralanmıştır.

- Üniversitede öğrenci temsilciliklerinin yetkilerini arttırmak ve karar alma süreçlerine katılımını desteklemek.
  - Başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere, gençlikle ilgili kurum ve kuruluşlarının katılımıyla üst gençlik yapılanmasını oluşturmak ve gençlik sivil toplum kuruluşlarının bu yapıya katılımını teşvik etmek.
  - Gençlerin, yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarına etkin bir şekilde katılımını desteklemek.
  - Gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının; TBMM, belediye meclisleri ve il genel meclisi düzeyindeki politika yapım süreçlerine katılımını desteklemek.
  - Gençlerin siyasal süreçlere katılım imkânlarını arttırmak.
  - Gençlerin aktif katılımının sağlanacağı "teknoloji" temalı projeler gerçekleştirmek.
- Orta öğretim öğrencilerinin uluslararası değişim programlarına katılımını sağlayarak programların hedef kitesini genişletmek.

- Uluslararası sportif, kültürel ve sanatsal organizasyonlara gençlerin katılımını sağlamak ve bu organizasyonların Türkiye’de daha fazla gerçekleştirilmesi için yapılan çalışmaları arttırmak.
- Türkiye’de düzenlenen gençlik faaliyetlerine, farklı ülkelerden ve kültürlerden gençlerin katılımını arttırarak, farklı kültürler arasında hoşgörü ve diyaloga dayalı ilişkileri geliştirmek.
- Uluslararası eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve bu programlara katılımın arttırılmasını teşvik etmek.⁷²

2.4.4. Gençlik Merkezlerinde Gençlik Katılımı:

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinde gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin katılımlarına fırsat sunan Danışma Kurulu, gençlik hizmetleri ve spor il müdürünün öncülüğünde, gençlik merkezi müdürü, gençlik merkezi müdürünce seçilecek uzman elemanlardan 1 kişi, liderlerden 2 kişi, gençlik merkezi üyesi 4 gençten oluşur. Yılda en az iki kez ve gerek duyulduğunda toplanır. İl müdürünün katılmadığı toplantılarda kurula gençlik merkezi müdürü başkanlık eder. Danışma kurulu, Ocak ayının ilk haftasında oluşturulur.⁴¹

Danışma kurulunca belirlenen yıllık faaliyet planı yıl içerisinde uygulanır. Böylelikle gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine karar verme noktasında katılımları için bir mekanizma harekete geçirilmiş olur.

2.5. Gönüllük

Gönüllülük, kişilerin vatandaş olarak topluma katılma ve hayattaki değişimlere etkiye bulunmasının bir yolu olarak görülmektedir. Genel olarak bakıldığında insanların gönüllülikle politik ya da hayırseverlik ekseninde ilgilendikleri bunun yanı sıra kendi kişisel gelişimlerini de göz önünde tutarak yeni beceriler de kazanmak için gönüllü çalışmalara katıldıkları görülmektedir.⁷³

Başka bir araştırmada gönüllülüğün daha çok kişisel ilişkiler üzerinden teşvik edildiğini göstermektedir. Bu araştırma sonucuna göre %53,2 oranında bir grubun tanıdıkları aracılığıyla, %31,4 oranında bir grubunda gönüllü ya da ücretli olarak bir STK’da bulunan kişilerin etkisiyle gönüllü olmaya başladıkları belirlenmiştir.⁴

Gönüllülerin tamamına yakın bir bölümü (%91,4) STK’ların işleyiş ve yönetimlerinde gönüllülere de söz hakkı verilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bireylerin düşüncelerini gönüllülük kimliğiyle özgürce ifade etmesi, kurumun sunduğu hizmetleri

ve yaptıkları faaliyetleri belirleyici ya da etkileyici olabilmesi kurum içindeki hiyerarşiyi kırarak gönüllülüğün ana hedeflerinden olan katılımı sağlayabilmektedir.⁴

Daha önce tartışıldığı üzere hizmet alan bireylerin gönüllü olarak STK'lara katılmaları sahanın ihtiyaçlarının belirlenmesinde ve hiyerarşinin kırılmasında etkili bir durum olabilmektedir. Sahada hizmet alan pozisyonun da bulunan kişilerin STK'lara katılımının önünün açık olmasının bu grupların ilgili oldukları konular hakkında taleplerini örgütlü bir sesten kamuoyuna duyurabilmelerine olanak sağlamaktadır. Yoksul gruplarla çalışan bir STK'nın, evlere erzak dağıtımını yanında, bu grupların STK bünyesine katılımının da sağlanmasıyla içinde bulunulan durumun sorgulanmasına ve hakların neden korunma altında olmadığına ilişkin bir bilincin oluşturulmasına da bir katkı sağlanabilmektedir.⁴

Alan yazında tartışıldığı üzere sosyal yardımlar ancak devlet tarafından verildiğinde bir hak olarak algılanmaktadır. STK'lar tarafından verildiğinde ise, yardım eden-muhtaç ilişkisine dönüşme riski taşımaktadır. Böyle bir duruma dönüşmesi halinde rollerin sürekli kılınmasına ve normalleşmesine neden olduğu görülmektedir. Bu nedenle sosyal hizmet ya da sosyal yardım hizmeti veren STK'ların bu hizmetlerle birlikte yardımı alanlarda hakların eksik kullanıldığına dair bir bilinci de oluşturmaları önemli gözükmektedir.⁴

Bireylerin kendi bilgi, zaman, beceri, çaba, deneyim ve kaynaklarını maddi karşılık beklemeden toplum için yararlı olacağını düşündüğü aktivitelerde kullanmasına gönüllülük, bu tür bir eylemde bulunarak kendisine, organizasyona ve topluma faydalı olan kişiye de gönüllü tanımları yapılmaktadır.⁷³

Ücret almadan, zamanlarını ve çabalarını spor organizasyonlarının başarısına sunan spor gönüllüleri, uluslararası spor organizasyonlarının ihtiyaç duyduğu insan kaynağının hem sayısal ve ekonomik hem nitelik bakımından değerli ve vazgeçilemez bir parçasını oluşturmaktadır.⁷³

2.6. İlgili Literatür

Gençlik merkezlerinin tanıtım faaliyetlerinin arttırılması, özellikle 15-19 yaş grubu gençlere daha fazla ağırlık verilmesi, gençlik merkezlerinin gençlerin yoğun olarak zamanlarını geçirdiği yerlere alternatif oluşturacak şekilde cazip hale getirilmesi, Gençlik merkezlerinde çalıştırılacak personelin alanında uzman olmasına ve gençlerle iletişiminin güçlü olmasına dikkat edilmesi, Gençlik merkezlerine gelen gençler içinde

ergenliğe yeni adım atmış gençlerinde olmasından dolayı gençlik merkezlerinde sosyal hizmet uzmanı, psikolog çalıştırılması, gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmelerinde gençlik merkezlerinin bilinirliğini artırıcı ve dikkat çekici etkinliklerin artırılmasının sağlanması, gençlerin ailelerine Gençlik Merkezi konusunda daha fazla bilgilendirmelerin yapılması, gençlerin istek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak etkinliklerin belirlenmesi, gençlik merkezlerine gelerek bu merkezlere üye olan gençleri farklı etkinliklere dahil ederek, (sinema, gezi, gönüllülük çalışmaları, kampanyalar vb.) gençlik merkezlerini daha cazip hale getirilmesi, gençlerle çalışan diğer sivil toplum kuruluşlarıyla zaman zaman bir araya gelerek bilgi ve fikir alışverişinde bulunulması önerilebilir.⁷⁴

Birleşmiş Milletler Gönüllüleri ile Gençlik servisleri Merkezi'nin hazırladığı "Türkiye'de Gönüllülük" adlı araştırma raporunda; "Gönüllülük, gençlerin psiko-sosyal gelişimine katkı sağlayan iki yönlü bir harekettir. Gönüllü çalışmalar sonucunda elde edilen toplumsal faydanın yanı sıra, bu çalışmalar içerisinde yer alan gençlerin bireylerarası yetenekleri gelişir, gençler paylaşmanın anlamını kavrar, takım çalışmasını ve yardımlaşmayı öğrenir, yeni yaşam deneyimleri kazanır, değişik tecrübelerle sahip insanlarla tanışma imkânı bulur, organizasyon yapmayı öğrenir, değişik kurumları tanır, toplumu ve dünyayı daha iyi kavrar, değer yargıları gelişir ve özgüveni artar" bilgisini vererek gönüllülüğün bireysel ve toplumsal açıdan önemine dikkat çekmiştir.⁷⁵

Avrupa'da Gençlik Çalışanlarının, yaptığı mesleği gönüllü ya da profesyonel olarak yaptıklarını belirtmiştir. Tony Jeffs'in getirdiği gönüllülük prensibi açılımında, gençlik çalışmalarının aynı yaş grubunda verilen diğer hizmetlerden ayrıldığına dikkat çeken araştırmacı; gençlerin, geleneksel olarak, gençlik çalışanıyla istedikleri zaman bağlantıya geçip yine istedikleri zaman bu ilişkiyi sonlandırabildiklerini ve bu durumun, gençlik çalışanlarının çalışma biçimine büyük bir etki yapmakta ve böylece gençlik çalışanını daha yatay çalışma ve etkileşim kurma biçimlerine yönlendirdiğini vurgulamıştır. Gençlik çalışanının sadece erişilebilir ve arkadaşça olması yeterli değil, aynı zamanda "insanların inançlı olması" ve kendileri içinde iyi hayatlar" sürmeyi deniyor olmaları gerekir diyen Doyle ve Smith, bu nedenle gençlik çalışanının karakter özelliklerinin son derece önemli olduğunu belirtmektedir. Odağında "insan" olan bir çalışmayı yürüten kişilerin "insan olmaya" ve "beraber iyi yaşama" verdikleri değer, yapılan çalışmaya etkisini vurgulamaktadır.⁷⁶

Devlin, gençlik çalışması, gönüllü katılım ile gençlerin kişisel ve sosyal gelişimini arttırmak ve gençlerin resmi, akademik veya mesleki eğitim ve öğrenimini tamamlamak amacıyla tasarlanmış planlı eğitim ve programlar anlamına gelir.” diyerek gönüllü katılıma vurgu yapmıştır. Ayrıca Doyle ve Smith’in Gençlik çalışmasının kilit özelliklerini belirlemeye çalışırken referans verdikleri Tony Jeffs’de, 1996 yılında yaptığı çalışmada, gençlik çalışmasının belirleyen üç temel unsuru; gönüllü katılım, eğitsel özellik ve odağın gençlerde olması olarak sıralamaktadır.⁷⁶ Her iki araştırmacı da gönüllü katılıma dikkat çekmiştir. Bu anlamda Yetim; gençlik için; *“bugünün mutluluğu, ümidi ve aynası, geleceğin ise güveni ve teminatıdır”* demesi ve gençliğin eğitimine; *“psikolojik, fizyolojik, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kurumlar ve yetkililer ciddi, sistemli ve planlı bir şekilde araştırarak, ülke ve toplum şartlarına göre ihtiyaç ve sorunların çözümlenmesini sağlamak zorundadır.”* diyerek bu alanda çalışanların sorumluluklarını belirtmiştir.⁷⁷

Sivil Toplum Geliştirme Merkezinin STK’lar için hazırladığı Gönüllülük ve Gönüllü Yönetimi Rehberinde; *“Gönüllünün isteğini canlı tutması ve verimli bir ilişkiyi sürdürmesi için kendini STK ile özdeşleştirebilmesi ve yapacağı işi benimsemiş olması önemli bir etkidir.”* tanımını yapmıştır.⁷⁸

Gençlerin toplum yaşamına katılımını desteklemek adına, sorumluluk bilincini pekiştirmek için, çalışanların ihtiyacını belirttikleri belediye eliyle tesis edilecek bir *gençlik meclisinin* gençlik merkezini daha da ileri bir boyuta taşıyacağı aşikârdır. *Gençlik Meclisi* ise gençlerin kendileriyle alakalı konularda söz sahibi olduğu bir yapıyı temsil etmektedir.⁷⁹

Gençlik merkezlerinin gençlerle anlam bulan yapılar olduğu gerçeği gözden kaçırılmadan bütün gençlik gruplarına hitap edecek bir tanıtım stratejisi üzerinden her gençlik grubuna özgü çağrışımları da içerecek tanıtım planlamasının oluşturulması, gençlik merkezlerinin sahip olduğu mekânsal donanım ile teknik donanımın eksikliklerinin giderilerek bu merkezlerin gençleri cezbeden alternatif bir mekân haline getirilmeleri, gençlik merkezlerinde gençlerle çalışan personellerin alanlarında yetkinleşmeleri için gerekli eğitim ve sertifikasyonlarının desteklenmesi ve bunun sürdürülebilirliğinin sağlanması, gençlik merkezi üyesi gençlerin ergenlik dönemi öncesi-sırası ve sonrasında yaşadıkları psikolojik sorunlarına çözüm üretmek üzere sosyal hizmet uzmanı, psikolojik danışma ve rehberlik uzmanı gibi farklı alanlardaki uzmanların da gençlik merkezlerinde istihdam edilmesi, gençlik merkezlerinin inşa ve

yapılandırılma aşamalarında gençlerin yoğun olarak buldukları veya ziyaret ettikleri merkezlerin tercih edilmesi ya da gençlerin buldukları yerlerde onlara hizmet sunacak gençlik merkezi benzeri birimlerin (Okullarda –lise ve üniversitelerde-, ceza ve tutukevlerinde, işyerlerinde vs.) serbest zamanlarını değerlendirme amaçlı olarak oluşturulması, gençlerin istek ve ihtiyaçları ile takip ettikleri popüler kültür değerlerinin devamlı bir surette çeşitli araştırmalar (odak grup çalışmaları, gözlem ve anket vb.) yoluyla öğrenilip bu doğrultuda etkinlik ve hizmetlerin sunulması, gençlerle ilgili çalışan yerlerdeki tüm kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, gençlik kulüpleri ve toplulukları ile sürekli bir bilgi alışverişi ve koordineli çalışmalar yürütülmesi, başka ülkelerdeki gençlik merkezlerinde uygulanan iyi örnek ve uygulamaların araştırılarak ülkemizdeki gençlik merkezlerinde uygulanması, serbest zaman değerlendirme alışkanlığı ve kültürünün erken yaşlarda yerleştiği düşünüldüğünde gençlik merkezlerinde serbest zaman değerlendirme ile ilgili bilinci ve farkındalığı geliştirmek amacıyla teorik ve uygulamalı eğitimler verilmesi, üniversitelerle işbirliği içinde daha fazla uzmanın gençlik alanında çalışmasına imkân verilerek, alandaki akademik çalışma ve veri tabanı eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.⁸⁰

Araştırma sonucunda Gençlik Merkezlerinde gönüllü olarak görev yapan Gençlik Liderlerinin insana yönelik liderlik davranış puanları maaşlı olarak çalışan Gençlik Liderlerine oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu anlamda, Gençlik ve Spor Bakanlığının, Gençlik Merkezlerinde gönüllü olarak Gençlik Liderliği yapabilecek kişilerle çalışması, kurum ile gençler arasındaki iletişimi güçlendirmesi açısından yararlı olabilir. Gençlik alanında 4 yıl ve daha fazla tecrübeli bireylerin 1-3 yıl olanlara göre anlamlı düzeyde daha fazla insana yönelik liderlik puan elde ettikleri tespit edilmiş olup, bu doğrultuda Gençlik Lideri adaylarının belirlenmesinde gençlik alanında faaliyet gösteren herhangi bir kurumda gönüllü ya da maaşlı çalışma sürelerinin de dikkate alınması önerilebilir.⁸¹

Gençlik merkezlerinde örgün eğitime devam eden öğrencilerin yanında, kötü alışkanlıkları olan sokak çocuklarının da katılımı özellikle sağlanmalı, topluma kazandırılmaya çalışılmalıdır. Binanın mimari yapısının öğrenmedeki motivasyonu artırdığı gerçeği hatırlanırsa, binaların iç ve dış mimari estetiği dikkate alınmalıdır.⁸²

Gençlik merkezlerinde yeterli sayıda personel bulunmalıdır. Çalıştırılacak personelin alanında uzman olmasına ve gençlerle iletişiminin güçlü olmasına dikkat edilmelidir. Gençlik Merkezlerine gelen gençler içinde ergenlik döneminde olan gençlerin

çoğunlukta olduğu düşünülürse bu gençlik merkezlerinde sosyal hizmet uzmanı, psikolog çalıştırılması, gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmelerinde gençlik merkezlerinin bilinirliğini artırıcı ve dikkat çekici etkinliklerin artırılmasının sağlanması, gençlerin ailelerine gençlik merkezi konusunda daha fazla bilgilendirmelerin yapılması, gençlerin istek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak etkinliklerin belirlenmesi, gençlik merkezlerini daha cazip hale getirilmesi, gençlerle çalışan diğer sivil toplum kuruluşlarıyla zaman zaman bir araya gelerek bilgi ve fikir alışverişinde bulunulması Gençlik merkezleri şehir merkezlerine yakın, tüm gençliğin kolayca ulaşabileceği genç nüfusun yoğun olduğu noktalarda olmalı ve gençlik merkezi olarak açılacak olan binaların mimari yapısının öğrenmedeki motivasyonu artırdığı gerçeği göz önüne alınarak, gençlik merkezi binalarının iç ve dış mimari estetiği dikkate alınmalıdır. Gençlerle ilgili çalışan yereldeki tüm kamu kurum ve kuruluşları ve üniversiteler başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, gençlik kulüpleri ve toplulukları ile sürekli bir bilgi alışverişi ve koordineli çalışmalar yürütülmelidir.⁸³

Gençlik merkezlerinde sunulan kursların gençlerin rekreasyon alışkanlıkları kazanmasına etkisi bakımından incelenebilir. Gençlik merkezlerinde sunulan programlar fiziki ortam açısından araştırılabilir. Gençlerin merkezlerinin zararlı alışkanlıkları azaltıp azaltmadığı bakımından inceleme yapılabilir. Gençlik merkezlerinde eğitim programları, ihtiyaç analizleri yapılarak programların yapılandırılması ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Gençliğin bütün sorunları tartışılarak çözüm önerileri geliştirecek çalışmalar yapılabilir. Araştırma farklı il ve bölgelerde tekrarlanıp sonuçlar karşılaştırılabilir. Araştırma gençlerin daha farklı becerilerine göre tekrarlanabilir. Gençlerin iletişim ve sosyal becerileri sosyal uyum problemleri, stresle başa çıkma, dikkat ve algı gibi bazı değişkenler açısından incelenebilir. Gençlerin iletişim ve sosyal becerilerini ölçecek yeni ve kapsamlı ölçekler geliştirilip, daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir. Gençlerin iletişim ve sosyal becerileri hakkında bilgi toplamak için çoklu kaynaklardan faydalanılabilir ve nitel araştırma yöntemleri kullanılabilir. Çocukların ebeveyn tutumları, çocuk yetiştirme tutumları ile ailelerin sosyo-demografik özellikleri ve çocukların iletişim, duyuşsal ve sosyal becerileri arasındaki ilişki incelenebilir.⁸⁴

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum ölçeği geliştirmek ve Kocaeli ilinde yaşayan 7 - 29 yaş arasındaki gençlerin Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarını inceleyerek literatüre yeni bilgiler eklenmesidir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Araştırma Kocaeli ilinde yaşayan 7 – 29 yaş arasındaki gençlerin Gençlik Merkezi Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarını İncelemek amacıyla nicel araştırma teknikleri kullanılarak yapılan tanımlayıcı, betimsel ve özgün bir çalışmadır.

3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kocaeli Uluslararası Gençlik Merkezindeki ve diğer Gençlik Merkezlerindeki, Kocaeli Üniversitesindeki, Kocaeli’deki bazı ilkokul, ortaokul ve liselerdeki, Kocaeli’deki bazı sivil toplum kuruluşlarının Gençlik Merkezlerindeki, Kocaeli Büyükşehir Belediyesine bağlı Bilgievlerindeki ve Lise Akademideki 7 – 29 yaş arasındaki gençler oluşturmuştur. Bu çalışma gurubunda araştırmada kullanılan Gençlik Merkezi Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeğini ise doldurmayı gönüllü olarak kabul eden 7 – 29 yaş arasındaki 491 genç oluşturmuştur.

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Kocaeli’deki gençlik merkezlerinde, bazı ilkokul, ortaokul ve liselerde, sivil toplum kuruluşlarının gençlik merkezlerinde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesine bağlı Bilgievleri ve Lise Akademide ve Kocaeli Üniversitesinde okuyan ve ölçeği doldurmayı gönüllü olarak kabul eden 7 – 29 yaş arasındaki gençlerle sınırlıdır.

3.5. Veri Toplama Aracı

Gençlik merkezleri faaliyetleri tutum ölçeği ile ilgili alanda yapılmış olan araştırmalar ve kuramsal bilgiler incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin araştırmaların yetersiz olduğu ve gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarını ölçmek için herhangi bir ölçme aracının bulunmadığı

tespit edilmiştir. Alan yazından elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmacı tarafından ölçeğin geliştirilmesi için Kocaeli ilinde yaşayan 7 - 29 yaş arasındaki 150 gence “Gençlik merkezi deyince aklınıza ne geliyor?” sorusu sorularak, birer cümlelik cevaplar verilmesi istenmiştir. Gençlerden alınan cevaplardan, gençlik merkezi müdürlerinden, liderlerinden ve uzmanlarından alınan görüşlerden, literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerden ölçekte kullanılmak üzere 62 madde oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler uzman görüşüne sunulmuş ve 44 madde uygulanmak üzere uzmanlar tarafından belirlenmiştir. Belirlenen 44 madde 5’li Likert tipi ölçek halinde 330 gençten oluşan çalışma grubuna uygulanmıştır. Elde edilen verilerin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçları ölçeğin 18 maddelik, iki faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Cronbach Alfa güvenirliği Katılım alt boyutunda .93, Gönüllülük Alt boyutunda .85 ve ölçeğin tamamında ise .93 olan ölçek, varyansın %59.48’ini açıklamaktadır. Güvenirlik katsayısı .60 ve üstünde olan ölçekler oldukça güvenilir, .80 ve üstünde olan ölçekler ise yüksek düzeyde güvenilir ölçekler olarak kabul edilmektedir.⁸⁵ Bu sonuçlar, ölçeğin tümünün yanı sıra her bir alt boyutunun geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Çok faktörlü desenlerde açıklanan toplam varyansın asgari %41 olması beklenmektedir.⁸⁶ Buna göre açıklanan toplam varyansın iyi ve yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Her bir faktör altında görülen maddeler; içeriğe ve kuramsal yapıya uygunluğu bakımından incelendiğinde birinci faktörün "katılım" ve ikinci faktörün "gönüllülük" şeklinde adlandırılabilceği görülmektedir. Örnek olarak "*Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerine katılmak beni heyecanlandırır*" maddesi birinci faktörde yer alırken, "*Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerinde gönüllü çalışan olarak yer almaktan hoşlanırım*" maddesi ikinci faktörde yer almaktadır. Ölçeği oluşturan maddelere ilişkin faktör yük değerleri birinci faktör için .62 ile .79 arasında, ikinci faktör için .76 ile .83 arasında değişmektedir. 18 maddeden oluşan ölçek cevaplayacak olan kişiye beşli dereceleme imkânı vermektedir. Ölçekteki tüm maddeler olumlu puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 18 ve maksimum puan 90’dır. Puanın yüksekliği, gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin tutumun pozitifliğine işaret etmektedir.

Kocaeli’de yaşayan 7 – 29 yaş aralığındaki gençlerin “Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarını” incelemek amacı ile araştırmanın bu boyutunda 491 genç gönüllü olarak katılmış ve bunun için 2018 yılında araştırmacı tarafından geliştirilen “Gençlerin

Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeği” adlı veri toplama aracı kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında çalışma grubuna uygulanan ölçek iki bölümden oluşmakta olup: birinci kısımda bilgi formu, ikinci kısımda ise Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeği bulunmaktadır.

Tablo 1. Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğuna İlişkin Veriler

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		.943
Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği		
Barlett Testi	Ki-Kare	3586.822
	Sd	153
	Sig.	.000
Cronbach’s Alpha		0.93
(p<0.01)		

Tablo 1’de görüldüğü gibi KMO değeri .94 tespit edilmiştir. Barlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde ki-kare ($X^2_{(253)}=3586.822$; $p<0.01$) değeri bulunmuştur. Cronbach’s Alpha değeri ise 0.93 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonucunda Maddelere İlişkin Elde Edilen Bulgular

Faktör Yük Değerleri		
Madde Numarası	Faktör 1	Faktör 2
M1	.719	
M2	.681	
M3	.737	
M9	.786	

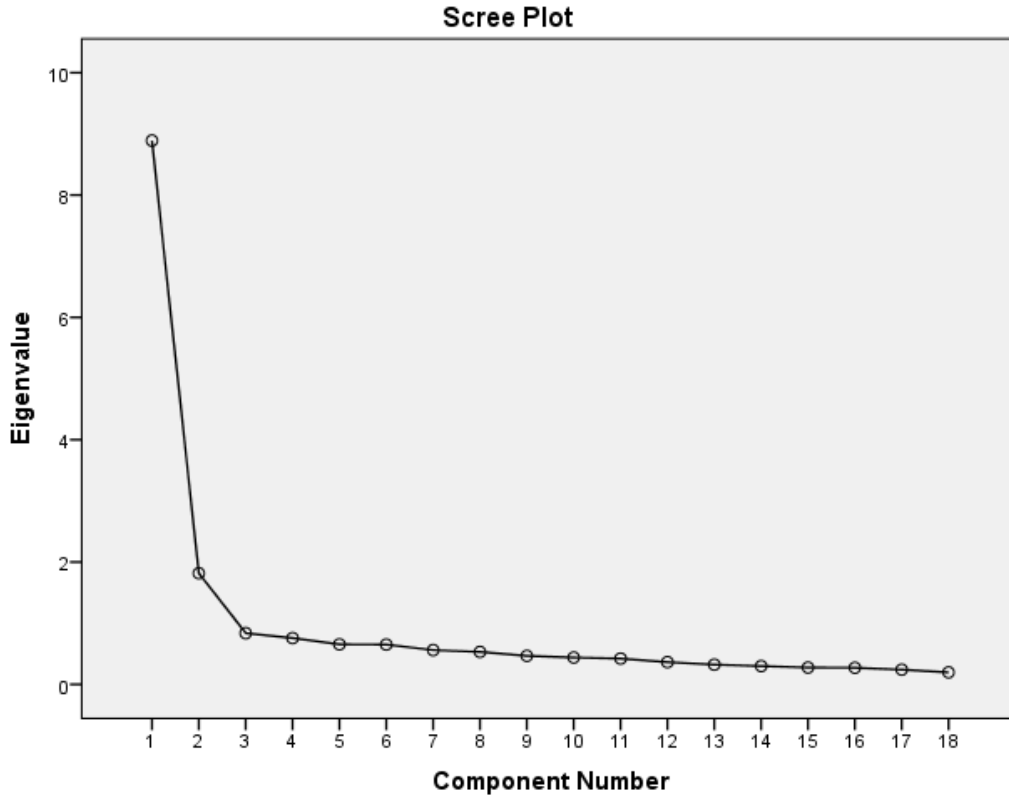
Tablo 2'nin devamı	
M11	.774
M12	.755
M15	.666
M17	.698
M18	.636
M20	.731
M21	.688
M22	.791
M28	.688
M29	.620
M31	.767
M33	.834
M39	.803
M40	.819
Varyans (%)	49,39 10,09

Tablo 2'de faktörlere ilişkin veriler incelendiğinde, toplamda açıklanan %59.48'lik varyansın %49.39'u birinci, %10.09'u ikinci faktör tarafından açıklanmaktadır. Birinci faktör yük değerleri .62 ile .79 arasında değişirken, ikinci faktör yük değerleri .76 ile .83 arasında değişmektedir. Maddelerin 14 tanesi birinci boyutta kalırken 4 tanesi de ikinci boyutta kalmıştır. Ölçek varyansın katılım boyutunda %49.39'unu, gönüllülük boyutunda %10.09'unu ve toplamda ise %59.48'ini açıklamaktadır.

Tablo 3. Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Faktör Yapıları (Döndürülmemiş Varyans Değerleri)

Faktör	Özdeğer	Varyans Yüzdesi	Toplam Varyans Yüzdesi
Faktör 1	8,891	49,392	49,392
Faktör 2	1,817	10,093	59,485

Tablo 3’de yer alan açımlayıcı faktör analizi sonucuna göre 18 madde için öz değeri 1’in üzerinde iki bileşen ve toplam varyansın %49.39’unu birinci ve %10.09’ünü ikinci bileşenin açıkladığı, toplam varyansa ise %59.48 oranında katkı yaptığı tespit edilmiştir. Bu durum, yamaç birikinti grafiğinde de görülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Yamaç - Birikinti Grafiği

Şekil 1 Yamaç Birikinti Grafiğinde eğimin ikinci faktörden sonra sabitlendiği görülmektedir. "Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeğinin" yapı geçerliliği sınaması için temel bileşenler analizinden "varimax" döndürme tekniği kullanılmış ve 18 maddelik ölçeğin özdeğeri 1.00'den büyük iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir.

3.6. Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı 18 sorudan oluşmaktadır ve 2 faktör içermektedir. Çalışmada, Kocaeli’de yaşayan 7 – 29 yaş arasındaki gençler tarafından ölçekte yer alan 5’li Likert ölçekli sorulara; kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum (5)” şeklinde değerler verilmiştir.

Bu çalışmada uygulanacak **“Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine İlişkin Tutum Ölçeği”** online ve yazılı olarak cevaplanacak şekilde hazırlanmış ve gençlik merkezlerinde görevli gençlik liderlerine, müdürlere ve öğretilere ilkokul, ortaokul ve liselerdeki öğretmenlere ve okul idarecilerine sivil toplum kuruluşlarındaki yönetici, çalışan ve liderlere, öğrenci topluluklarına online olarak gönderilmiş ve konuyla ilgili gerekli tüm bilgiler aktarılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır.

3.7. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 18.0) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değerlendirmeler 491 veri toplama aracı üzerinden yapılmıştır. Veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik analizlerinden sonra veriler araştırmanın alt problemlerine göre analiz edilmiştir. Elde edilen verilere hangi testlerin uygulanacağını belirlemek amacıyla değişkenlerin dağılımının normalliği test edilmiş ve testin sonucunda bağımsız değişkenlerin dağılımlarının normal olmadığı ($p < .05$) sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet ve gençlik merkezi üyeliği, için bağımsız değişken düzeyi iki olduğundan gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkların önem kontrolü bağımsız gruplara uygulanan Kruskal Wallis Testi ile; yaş, aile gelir durumu, anne – baba eğitim ve çalışma durumu ile kardeş sayısı için bağımsız değişken düzeyi ikiden fazla olduğundan söz konusu değişkenlere ilişkin farkların önem kontrolü Mann-Whitney U Testi ile yapılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır.

3.8. Sayıtlar

Araştırmadaki katılımcıların ölçek sorularını içtenlikle yanıtladığı varsayılmıştır. Araştırmada bilgi toplama formunu dolduran bireylerin bilgi kaynağının doğru olduğu varsayılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin bu araştırma süresince yapılacak bilgi toplama formlarına ve ölçeğe kendi istekleri doğrultusunda dürüst ve içtenlikle cevap verdikleri ve görüşlerinin zaman dilimindeki durumu kapsadığından zaman geçtikçe değişebileceği, varsayılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Gençlerin, gençlik merkezlerine ilişkin tutum düzeyleri belirlenerek, cinsiyetleri, gençlik merkezi üyelikleri, yaşları, öğrenim durumları, aile gelir durumları, anne – baba eğitim durumları, anne – baba çalışma durumları ve kardeş sayıları bakımından farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin sorulara cevap aranmıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Değişken	Tür	f	%
Yaş	7 - 12	46	9
	13 - 18	39	8
	19 - 24	204	42
	25 ve Üzeri	202	41
Cinsiyet	Erkek	200	41
	Kadın	291	59
Gençlik Merkezi Üyeliği	Evet	237	48
	Hayır	254	52
Öğrenim Durumu	İlkokul	54	11
	Ortaokul	42	9
	Lise	258	52
	Üniversite	108	22
	Mezun	29	6
Aile Gelir Durumu	1603 TL ve Altı	67	14
	1604 – 2863 TL Arası	208	42
	2864 TL ve Üzeri	216	44
Anne Çalışma Durumu	Çalışmıyor	362	74
	Özel Sektör	60	12
	Kamu	46	9

Tablo 4'ün devamı.

	Emekli	17	4
	Vefat	6	1
Baba Çalışma Durumu	Çalışmıyor	15	3
	Özel Sektör	224	46
	Kamu	148	30
	Emekli	87	18
	Vefat	17	3
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	228	46
	Ortaokul	81	17
	Lise	98	20
	Lisans	72	15
	Lisansüstü	12	2
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	109	22
	Ortaokul	90	18
	Lise	152	31
	Lisans	108	22
	Lisansüstü	32	7
Kardeş Sayısı	Tek Çocuğum	30	6
	İki Kardeşiz	154	31
	Üç Kardeşiz	190	39
	Dört Kardeşiz	71	15
	Beş ve Üzeri Kardeşiz	46	9

Tablo 4'de araştırmaya katılan gençlerin yaş, cinsiyeti, gençlik merkezi üyeliği, öğrenim durumu, aile gelir durumu, anne – baba eğitim ve çalışma durumları ile kardeş sayısı durumuna göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %59'unun kadın, %41'inin erkek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin %48'i gençlik merkezi üyesi iken, %52 gençlik merkezi üyesi olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin %6'sı tek çocukken, %94'ü

1 veya daha fazla kardeşe sahip oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan gençlerin %14'ü asgari ücretin altında bir aile gelir durumuna sahipken, %86'sı asgari ücret ve üzerinde bir aile gelir durumuna sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin %74'ünün annesi çalışmazken, %94'ünün babası çalışmaktadır. Araştırmaya katılan gençlerin %46'sının annesi ilköğretim mezunuyken, %2'si lisansüstü eğitime sahiptir. Araştırmaya katılan gençlerin %22'sinin babası ilköğretim mezunuyken, %7'si lisansüstü eğitime sahiptir.

Tablo 5. Ölçek Boyutlarına İlişkin İstatistik Verileri

Boyutlar	N	$\bar{x}$	ss
Katılım	491	2.08	0.95
Gönüllülük	491	2.20	1.04
Toplam	491	2.10	0.94

Tablo 5'te gençlerin "Gençlik Merkezleri Faaliyetleri Tutum Ölçeğinden katılım boyutunda 2.08, gönüllülük boyutunda 2.20 ve ölçek toplamında 2.10 puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 6. Gençlerin Cinsiyetlerine Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	sd	Z	p
Katılım	Erkek	200	2.13	.96	489	-1.185	.236
	Kadın	291	2.04	.94			
Gönüllülük	Erkek	200	2.22	1.03	489	-.720	.472
	Kadın	291	2.18	1.05			
Toplam	Erkek	200	2.15	.95	489	-.986	.324
	Kadın	291	2.07	.94			

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda $Z(489)=-1.185$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda $Z(489)=-.720$; $p>.05$ ve ölçek toplamında $Z(489)=-.986$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Gençlerin Gençlik Merkezi Üyeliklerine Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına ilişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Gençlik Merkezi Üyeliği		N	$\bar{x}$	Ss	sd	Z	p
	Evet	Hayır						
Katılım	Evet		237	2.02	.91	489	-1.211	.226
	Hayır		254	2.13	.98			
Gönüllülük	Evet		237	2.13	.98	489	-1.424	.154
	Hayır		254	2.26	1.09			
Toplam	Evet		237	2.05	.90	489	-1.174	.240
	Hayır		254	2.16	.98			

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin Gençlik Merkezi Üyeliklerine göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda $Z(489) = -1.211$; $p > .05$, gönüllülük boyutunda $Z(489) = -1.424$; $p > .05$ ve ölçek toplamında $Z(489) = -1.174$; $p > .05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Gençlerin Yaşlarına Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin
Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	Sıra O.	sd	χ^2	p
Katılım	7 – 12	46	223,35	3	5,477	.140
	13 – 18	39	229,18			
	19 – 24	204	263,07			
	25 ve Üzeri	202	237,17			
Gönüllülük	7 – 12	46	264,80	3	7,169	.067
	13 – 18	39	240,92			
	19 – 24	204	261,65			
	25 ve Üzeri	202	226,89			
Toplam	7 – 12	46	234,93	3	4,906	.179
	13 – 18	39	231,65			
	19 – 24	204	262,78			
	25 ve Üzeri	202	234,34			

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin yaşlarına göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 238.19; $\chi^2=5,477$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 248.56; $\chi^2=7.169$; $p>.05$. ve ölçek toplamında Sıra Ort. 240.92; $\chi^2=4.906$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 9.Gençlerin Öğrenim Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Öğrenim Durumu	N	Sıra O.	sd	X ²	p
Katılım	İlkokul	54	203,37			
	Ortaokul	42	246,04			
	Lise	258	261,31	4	11.792	.019 *
	Üniversite	108	244,61			
	Mezun	29	194,28			
	İlkokul	54	252,06			
Gönüllülük	Ortaokul	42	242,70			
	Lise	258	258,31	4	6.481	.166
	Üniversite	108	218,89			
	Mezun	29	230,93			
	İlkokul	54	216,76			
	Ortaokul	42	244,15			
Toplam	Lise	258	260,59	4	7.441	.114
	Üniversite	108	236,17			
	Mezun	29	209,91			

P<.05*

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin öğrenim durumlarına göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 229.92; $\chi^2=11.792$; $p<.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 240.57; $\chi^2=6.481$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 233.51; $\chi^2=7.441$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Gençlerin Aile Gelir Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Aile Gelir Durumu	N	Sıra O.	sd	X ²	p
Katılım	1603 TL ve Altı	67	255,39	2	1.869	.393
	1604 – 2863 TL	208	235,85			
	2864 TL ve Üzeri	216	252,86			
Gönüllülük	1603 TL ve Altı	67	240,33	2	1.759	.415
	1604 – 2863 TL	208	238,03			
	2864 TL ve Üzeri	216	255,44			
Toplam	1603 TL ve Altı	67	251,53	2	1.868	.393
	1604 – 2863 TL	208	235,85			
	2864 TL ve Üzeri	216	254,06			

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin aile gelir durumuna göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 248.03; $\chi^2=1.869$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 244.60; $\chi^2=1.759$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 247.14; $\chi^2=1.868$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Gençlerin Anne Çalışma Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Anne Çalışma Durumu	N	Sıra O.	sd	X ²	p
Katılım	Çalışmıyor	362	244.27	4	2.943	.567
	Özel Sektör	60	263.89			
	Kamu	46	238.02			
	Emekli	17	265.79			
	Vefat	6	176.33			
Gönüllülük	Çalışmıyor	362	248.64	4	3.765	.439
	Özel Sektör	60	254.88			
	Kamu	46	227.83			
	Emekli	17	240.21			
	Vefat	6	153.75			
Toplam	Çalışmıyor	362	245.22	4	3.186	.527
	Özel Sektör	60	261.99			
	Kamu	46	236.34			
	Emekli	17	261.26			
	Vefat	6	164.17			

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin anne çalışma durumuna göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 237.66; $\chi^2=2.943$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 225.06; $\chi^2=3.765$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 233.79; $\chi^2=3.186$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Gençlerin Baba Çalışma Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Baba Çalışma Durumu	N	Sıra O.	sd	X ²	p
Katılım	Çalışmıyor	15	201.23			
	Özel Sektör	224	247.00			
	Kamu	148	256.36	4	3.029	.553
	Emekli	87	233.10			
	Vefat	17	248.24			
	Çalışmıyor	15	235.43			
Gönüllülük	Özel Sektör	224	249.47			
	Kamu	148	260.52	4	5.668	.225
	Emekli	87	221.51			
	Vefat	15	208.62			
	Çalışmıyor	224	202.63			
	Özel Sektör	148	249.11			
Toplam	Kamu	87	256.96	4	3.748	.441
	Emekli	15	229.07			
	Vefat	224	234.56			

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin baba çalışma durumuna göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 237.18; $\chi^2=3.029$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 235.11; $\chi^2=5.668$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 234.46; $\chi^2=3.748$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Gençlerin Anne Eğitim Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra O.	sd	χ^2	p
Katılım	İlkokul	228	244.67			
	Ortaokul	81	251.25			
	Lise	98	247.93	4	.440	.979
	Üniversite	72	239.25			
	Mezun	12	260.58			
Gönüllülük	İlkokul	228	237.00			
	Ortaokul	81	257.76			
	Lise	98	260.53	4	3.244	.518
	Üniversite	72	247.06			
	Mezun	12	212.58			
Toplam	İlkokul	228	242.54			
	Ortaokul	81	253.72			
	Lise	98	251.11	4	.621	.961
	Üniversite	72	240.58			
	Mezun	12	250.46			

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin anne eğitim durumuna göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 248.73; $\chi^2=.440$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 242.98; $\chi^2=3.244$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 247.68; $\chi^2=.621$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Gençlerin Baba Eğitim Durumuna Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra O.	sd	χ^2	p
Katılım	İlkokul	109	249.25			
	Ortaokul	90	246.73			
	Lise	152	256.89	4	2.664	.616
	Üniversite	108	228.49			
	Mezun	32	240.23			
Gönüllülük	İlkokul	109	250.92			
	Ortaokul	90	239.42			
	Lise	152	254.14	4	1.395	.845
	Üniversite	108	238.92			
	Mezun	32	232.97			
Toplam	İlkokul	109	248.36			
	Ortaokul	90	246.86			
	Lise	152	256.52	4	2.209	.697
	Üniversite	108	231.59			
	Mezun	32	234.22			

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin baba eğitim durumuna göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 244.31; $\chi^2=2.664$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 243.27; $\chi^2=1.395$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 243.51; $\chi^2=2.209$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Gençlerin Kardeş Sayısına Göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Kardeş Sayısı	N	Sıra O.	sd	X ²	p
Katılım	Tek Çocuğum	30	289.85	4	7.743	.101
	İki Kardeşiz	154	229.37			
	Üç Kardeşiz	190	257.19			
	Dört Kardeşiz	71	250.13			
	Beş ve Üzeri Kardeşiz	46	220.47			
Gönüllülük	Tek Çocuğum	30	266.87	4	3.640	.457
	İki Kardeşiz	154	242.35			
	Üç Kardeşiz	190	255.51			
	Dört Kardeşiz	71	237.21			
	Beş ve Üzeri Kardeşiz	46	218.88			
Toplam	Tek Çocuğum	30	288.88	4	6.838	.145
	İki Kardeşiz	154	232.95			
	Üç Kardeşiz	190	256.27			
	Dört Kardeşiz	71	246.81			
	Beş ve Üzeri Kardeşiz	46	218.07			

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan gençlerin kardeş sayısı durumuna göre Gençlik Merkezleri Faaliyetlerine Yönelik Tutumları katılım boyutunda Sıra Ort. 249.40; $\chi^2=7.743$; $p>.05$, gönüllülük boyutunda Sıra Ort. 244.16; $\chi^2=3.640$; $p>.05$ ve ölçek toplamında Sıra Ort. 248.59; $\chi^2=6.838$; $p>.05$ olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine göre sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmada gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında *katılmıyorum* düzeyinde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin tutumlarının arzu edilen düzeyden düşük olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni gençlik merkezleri faaliyetlerinden gençlerin yeterince haberdar olmaması, faaliyetlerin gençlerin ilgi, istek ve beklentilerine yönelik hazırlanmaması, ihtiyaçlarını karşılayacak veya sorunlarını giderecek şekilde dizayn edilmemesi, gönüllüğün gençlere yeterince anlatılamaması, gönüllülük yapılacak faaliyetlerin yeterince olmaması, yasal şartlar dışında gençlere karar alma mekanizmalarına katılım fırsatı verilmemesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Güngör (2014) tarafından yapılan Spor Organizasyonlarındaki Gönüllülük Kavramı ve Türkiye'deki Yansımaları araştırmasında, ülkemizde gönüllülük kültürünün oluşmamış olduğunu düşünülmektedir. Gönüllülük kültürünün oluşmamış olması sebebiyle incelemeye alınan iki spor organizasyonunda da gönüllüler ile ilgili problemlerin yaşandığı tespit edilmiştir. Yaşanan problemler gönüllülere ücret ödeme ve malzeme verme gibi yöntemlerle giderilmeye çalışılmıştır.⁸⁷ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Literatürde gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin araştırmalar incelendiğinde bazı araştırma sonuçlarının yapılan çalışmayla elde edilen bulguları desteklemekte olduğu, bazı çalışmaların sonuçlarının ise cinsiyete göre değiştiği sonucuna varılmaktadır. Bu araştırma sonuçlarında cinsiyete göre farklılık göstermesinin temel nedenleri araştırmalara katılan gençlerin farklı sosyo-demografik yapılarda olmaları, eğitim düzeylerinin ve içinde buldukları sosyal yaşam koşullarının farklı olması gibi nedenlerden kaynaklanmış olabileceği söylenebilmektedir.

Kelleş (2017) tarafından yapılan bir araştırmanın sonucuna göre, Gençlik merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam kadın ve erkek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.⁸⁸ Aynı zamanda araştırmaya katılan bireylerin sosyal duyarlılık – duyuşsal duyarlılık ortalama puanlarının orta düzeyde olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada incelenen gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük alt boyutunda puan ortalamaları her iki cinsiyette de düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Bununla birlikte gençlik merkezleri sosyal beceri kazanımının en etkin şekilde edinildiği yerlerden biri olarak kabul edilmektedir. Buna rağmen araştırmalara katılan bireylerin gönüllülük, sosyal duyarlılık ve duyuşsal duyarlılık düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Ülkemizde gönüllülük ve toplumsal duyarlılığın sürekli olarak dillendirilmesine rağmen gençlerin içinde yaşadığı toplumun değerlerinin aksi yönde bir tutum sergilemesi ayrıca bir araştırma konusu olarak görülmektedir.

Zengin (2013) tarafından yapılan bir araştırmanın sonucuna göre, Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının cinsiyet değişkeni göz önüne alındığında orta öğretimde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre toplam sosyal beceri puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.⁸⁹ Buna karşın araştırmaya katılan bireylerin beden eğitimi dersine katılım durumlarına ilişkin tutumlarını inceleyen bu çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ölçeği puan ortalamalarının düşük olduğu belirtilmiştir. Gençlik Merkezlerinde yapılan sportif faaliyetler düşünüldüğünde her iki çalışmada da gençlerin sportif etkinliklere katılım durumlarının istenilen seviyede olmadığı düşünülmektedir. Bunun nedeninin gençlerin sahip oldukları zamanın çoğunu bilgisayar, televizyon, tablet ve telefon gibi teknolojik aletlerle geçirerek çok durağan bir yaşam tarzını benimsedikleri ve hareket gerektiren faaliyetlere karşı katılım konusunda zorlandıkları şeklinde olduğu düşünülmektedir.

Örteş (2010) tarafında yapılan “Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine Bağlı Gençlik Merkezlerinin 15-26 Yaş Arasındaki Gençler Tarafından Bilinirlik Düzeyi”

çalışmasında serbest zamanların değerlendirilmesinde cinsiyet yönünden anlamlı bir farkın olmadığı belirtilmiştir.⁸⁰ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin Gençlik Merkezi Üyeliklerine göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Yani gençlik merkezi üyesi olan gençlerle, gençlik merkezi üyesi olmayan gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutum puan ortalamaları “*katılmıyorum*” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Aycan (2005) tarafından yapılan Gençlik Merkezlerinin Örgütsel Etkililik ve Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi araştırmasına göre, araştırmaya katılan gençlik merkezi üyelerinin sunulan hizmetlerin kalitesine yönelik algı düzeyleri gençlik merkezlerinde bulunma sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ayrıca gençlik merkezi üyelerinin hizmet kalitesinin her bir alt boyutuna (fiziksel çevre kalitesi, etkileşim kalitesi ve çıktı kalitesi) yönelik algı düzeyleri de bulunma sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında ise algılanan hizmet kalitesi ve onun alt boyutlarını oluşturan fiziksel çevre, etkileşim ve çıktı kalitesine yönelik bulunma sıklığı grupların algı düzeyleri en yüksekten en düşüğe doğru sırasıyla düzensiz bulunan grup, haftada bir kaç gün bulunan grup ve her gün bulunan grup şeklindedir.⁸ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmektedir.

Erdem (2011) tarafından yapılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi ve Sportif Faaliyetlerin Bu Katılımdaki Yeri araştırmasında, öğrencilerin % 43,3’ü serbest zamanlarını değerlendirmede yardımcı olacak imkanların bulunduğunu, % 41,3’ü imkanların bulunmadığını, % 15,3’ü de böyle bir konudan haberlerinin olmadığını ifade etmiştir. Bu konuda imkan bulunmaması, özellikle önemli bir yüzdenin böyle bir konudan haberinin olmaması serbest zamanları değerlendirme hususunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları kanaatine varılmıştır. Nitekim öğrencilerin de % 70,3’nün serbest zamanlarını yararlı faaliyetlerle geçirilebilmesi için, kendilerini yönlendirecek bir rehberlik birimi veya serbest zamanları değerlendirme merkezi kurulmasının faydalı olacağını düşünmektedir.⁹⁰ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin yaşlarına göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Abban (2016) tarafından yapılan Gönüllü Kuruluşlarda Gençlerin Gönüllülük Düzeyleri ve Beklentileri araştırmasında, 17 – 26 yaş arasındaki gençlerin yeterince gönüllü kuruluşlara ilgi göstermediği ve yaş grupları arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir.⁹¹ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmektedir.

Kara (2012) tarafından yapılan Universiade 2011 Erzurum Kış Oyunlarındaki Gönüllülerin Katılma Motivasyonları ve Oyunlar Sonrası Beklenti ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi araştırmasında, özellikle genç nüfusun gönüllü olarak yeni deneyimler kazanmak ve aynı zamanda yeni insanlarla tanışmak için gönüllü olmak istedikleri ve oyunlardaki gönüllülerinin büyük çoğunluğunu 21-25 yaş aralığında olduğu söylenebilir.⁹² Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin öğrenim durumlarına göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük boyutunda ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülürken, katılım boyutunda ise lise lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Bu durum lisede okuyan gençlerin diğer öğrenim durumunda olan gençlere göre gençlik merkezi faaliyetlerine katılım noktasında daha istekli oldukları söylenebilir. Bunun nedeninin gençlik merkezlerinde lise mezunu olan ve üniversiteye hazırlanan gençlere yönelik düzenlenen üniversiteye hazırlık kurslarının ücretsiz bir şekilde sunulması olduğu düşünülmektedir.

Fişne (2017) tarafından yapılan Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma çalışması eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde, sporda gönüllülük motivasyonunun anlamlı bir farklılık gösterdiği ve en yüksek motivasyon düzeyine üniversite öğrencilerinin sahip olduğu görülmektedir. Alt boyutlara bakıldığında, değerlerin ifadesi alt boyutunda üniversite mezunları, vatanseverlik, kişilerarası ilişkiler, kariyer yönlendirme ve kişisel gelişim alt boyutlarında üniversite öğrencileri, dışsal ödüller alt boyutunda ise lise öğrencileri daha fazla motive olmaktadır. Spor sevgisi alt boyutundaki motivasyonun ise eğitim durumuna göre değişmediği görülmektedir. Araştırma sonuçları eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde, sporda gönüllülük

motivasyonunun anlamlı bir farklılık gösterdiği ve en yüksek motivasyon düzeyine üniversite öğrencilerinin sahip olduğu görülmektedir.⁹³ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Bunun nedeninin gençlik merkezlerinde gerçekleştirilen gönüllülük faaliyetlerinin üniversite öğrencilerini cezbedecek büyük organizasyonlardan ziyade daha küçük ve uluslararası etkileşimin çok az olduğu faaliyetleri kapsamının olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmada lise lehine puan ortalamasının yüksek olmasının nedeni ise gönüllülük faaliyetlerinin hareket mesafelerinin ve sürelerinin daha kısa olması, faaliyetlerin lokal düzeyde gerçekleşmesi ve sertifikasyon sürecini içermemesi olduğu düşünülmektedir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin aile gelir durumlarına göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Örteş (2010) tarafından yapılan Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine Bağlı Gençlik Merkezlerinin 15-26 Yaş Arasındaki Gençler Tarafından Bilinirlik Düzeyi (Kocaeli İli Uygulaması) çalışmasına göre araştırmaya katılan her dört kişiden sadece biri serbest zamanlarını değerlendirmeye ekonomik durumunun engel olduğunu belirtirken, üçü engel olmadığını belirtmiştir.⁸⁰ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Berber (2015) tarafından yapılan Spor Etkinliklerinde Gönüllü Motivasyonu: 2011 Avrupa Gençlik Olimpiyatları Örneği çalışmasında, katılımcıların aylık gelir durumlarındaki dağılım incelenmiş ve yoğunluğun 0-750 TL aralığında olduğu belirlenmiştir. Bunun katılımcıların tamamen gönüllülük esasına göre maddi karşılık beklemeden, motivasyonunu geliştirerek spor etkinliğinde görev aldıklarının bir göstergesi olduğu söylenmiştir.⁹⁴ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Şengöz (2016) tarafından yapılan Gönüllülüğün Değişen Boyutu "Sanal Gönüllülük" ve Üniversite Gençliğinin Sanal Gönüllülük Farkındalığı araştırmasına göre, katılımcılar; gönüllülüğün sadece sivil toplum kuruluşları ve kar amacı gütmeyen örgütler aracılığıyla gerçekleştirilebileceği, gönüllülüğün sadece gelişmiş ülkelerde yaygın olduğu, gönüllülüğün sadece bu işe zaman harcayabilecek kişilerin işi olduğu düşüncesinde kararsız bir tutum sergilemektedirler. Katılımcılar, gönüllülüğün yeterli geliri olan ve iyi eğitilmiş kişilerin işi olduğu, gönüllülerin büyük kısmını kadınların

oluşturduğu ve gençlerin gönüllü olmadığı düşüncesine katılmamaktadırlar.⁹⁵ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin anne – baba çalışma durumlarına göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Eriş (2013) tarafından yapılan Ergenlerin Benlik Kaygısı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Kişisel Değişkenlerin Etkisi çalışmasında, annesi çalışan ergenlerin genel sosyal kaygı, sosyal kaçınma ve kritize edilme kaygısının annesi çalışmayan ergenlerden anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmezken, baba çalışma durumunun ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri üzerinde etkili olmadığı saptanmıştır.⁹⁶ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Zira yapılan çalışmada annesi özel sektörde çalışan veya emekli olan gençlerin annelerinin sundukları maddi ve manevi desteğin de etkisiyle yaptıkları yönlendirmeye daha katılımcı bir profil sergiledikleri düşünülmektedir. Babası kamu da çalışan gençlerin puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olması ise özellikle kamu kuruluşları ve belediyeler tarafından sunulan imkanlardan daha fazla haberdar olması ve erişimlerinin daha kolay olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin anne – baba eğitim durumlarına göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Abban (2016) tarafından yapılan Gönüllü Kuruluşlarda Gençlerin Gönüllülük Düzeyleri ve Beklentileri araştırmasında, gönüllü katılımını arttırmak için gönüllü kuruluşların sadece gençlere değil, onların ailelerine de ulaşması gerektiği, araştırma sonuçlarıyla da ilgili olarak aile desteğinin gönüllü olmayı büyük oranda etkilediği sonucunu varılmıştır. Bu nedenle aile için yapılacak bilinçlendirme ve farkındalık eğitimlerinin gönüllülüğe olumlu yönde etki edeceği belirtilmiştir.⁹¹ Bu nedenle anne – babanın hangi eğitim düzeyinde olduğundan ziyade gönüllülükle ilgili herhangi bir farkındalık eğitimi alıp almadığının, gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımları noktasında daha önemli rol oynadığı söylenebilir.

Ataman (2011) tarafından yapılan Ergenlikten Yetişkinliğe Geçişte Toplumsal Katılım ve Ana - Babanın Rolü adlı çalışmada, gençlerin anne ve babalarıyla toplumsal katılımı bağlantılı paylaşımlarında odak noktası anne ve babaların eğitimine yöneltildiğinde, yine şaşırtıcı olmayacak şekilde gençlerin; üniversite mezunu anne ve babaları, lise mezunu anne ve babalara oranla çocuklarıyla toplumsal konularda daha fazla etkileşimde bulunduğu şeklinde algılandığı ortaya çıkmıştır. Gençlerin eğitimiyle ilgili olan bulguyla birleştirildiğinde; gençlerin anne ve babalarıyla toplumsal katılım konularındaki paylaşımlarının tek taraflı incelenemeyeceği, her iki etkileşim unsurunun da birbiri üzerinde farklı açılardan etkili olduğu anlaşılmaktadır.⁹⁷ Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar: Araştırmaya katılan gençlerin kardeş sayısı durumlarına göre gençlik merkezleri faaliyetlerine ilişkin tutumlarının gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Ancak tek çocuk olan gençlerin puan ortalamaları gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında diğerlerine göre daha yüksek olduğu, beş ve üzeri kardeşe sahip gençlerin ise puan ortalamaları gönüllülük, katılım boyutlarında ve ölçek toplamında diğerlerine göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Bunun nedeninin tek çocuklu ailelerin çocuklarının sosyalleşmesi için akranlarıyla buluşacakları organizasyonlara ihtiyaç duymasından kaynaklandığı söylenebilir. Buna karşın beş ve üzeri kardeşe sahip gençlerin aynı sosyalleşmeyi aile içerisinde yakalaması yada sosyo ekonomik açıdan düşük düzeyde olması nedeniyle gençlik merkezi faaliyetlerine yönelik katılım durumlarının daha düşük olduğu söylenebilir.

Öneriler

Yapılan araştırmada elde edilen bulgular ile yapılan literatür incelemesi sonucunda geliştirilen öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- 1- Gençlik merkezi faaliyetleri gençlerin ilgi, istek ve beklentilerine yönelik hazırlanmalı ve bu hazırlık yapılırken sürece özellikle gençler de dahil edilmelidir.
- 2- Gençlik merkezi faaliyetleri gençlerin ihtiyaçlarını karşılayacak veya sorunlarını giderecek şekilde dizayn edilmedir.
- 3- Gönüllülük kavramı ve anlayışı konusunda gençlere farkındalık eğitimleri gerçekleştirilmeli ve bu sürece gençlerin aileleri de dahil edilmelidir. Gönüllü ve

gönüllülük yönetimi süreci konusunda gençlik merkezleri çalışanları eğitilmelidir. Gençlere gönüllülük yapabilecekleri daha fazla faaliyet sunulmalıdır.

4- Yasal şartların gerektirdiği karar alma mekanizmalarına katılım fırsatları gençlere daha iyi anlatılmalı, gençlerin bu karar alma mekanizmalarına katılmaları teşvik edilmeli ve yasal şartlar dışında gençlerin karar alma süreçlerine katılabilecekleri daha fazla mekanizma oluşturulmalıdır.

5- Gençlik merkezleri faaliyetlerinde genç dostu yaygın eğitim metotları daha fazla kullanılmalı ve bu metotları kullanabilen gençlik çalışanı sayısı artırılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

1. Gür B., Dalmış İ., Kırmızıdağ N., Çelik Z., Boz N. Türkiye'nin gençlik profili. Ankara: Pelin Ofset, 2012.
2. T.C. Resmi Gazete, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 09 Kasım 1982, Sayı: 17863.
3. Gozdzik O. Z. Have Your Say: Manual on the revised European charter on the participation of young people in local and regional life. Strasbourg, France: Council of Europe Publishing, 2008.
4. Yurttagüler L. Gönüllülük ve Katılım: Gönüllülerle İşbirliği. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 1. Baskı, 2006.
5. Eryılmaz B. Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması, Birleşik Yayıncılık, İstanbul, 1997: s. 210-211. s. 161.
6. Şentuna M. Türkiye'deki Gençlik ve Spor ile İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği, Bolu. 2009, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bolu, (Yrd. Doç. Dr. Müberra ÇELEBİ).
7. Aycan A. Gençlik Merkezlerinin Örgütsel Etkililik ve Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi. 2005, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, s.3-6 (Danışman: Prof. Dr. H.C. İKİZLER).
8. Yazıcı E. Türk üniversite gençliği, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını. 2003.
9. Kasatura İ. Gençlik ve Bağımlılık. Evrim Yayınevi, İstanbul. 1998. s.27.
10. Stoletov V.N., Kon İ.S., Zamaşın Y.A., Blyahman L.S., Poşatayev V.V., Volkov G.N. 1979, Society and Youth. Toplum ve Gençlik, Keleş, Konuk Yayınları, İstanbul, 1979, s. 23.
11. Ersöz H.Y. Sosyal Politika Perspektifinden Yerel Yönetimler: İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği. İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004, s. 83.
12. Özbay F. Dünden bugüne aile, kent ve nüfus, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015. s.258.

13. Gençlik Dönemi ve Kimlik Oluşumu, <http://tahtakalem.net/genclik-donemi-ve-kimlik-olusumu-konu-anlatimi-ozeti-felsefe/3878> Erişim tarihi: 27.04.2018
14. Geçtan E. Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.
15. Tezcan M. Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi, Ankara, Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi. 1982: 164-165.
16. Aktuna Y. Gençlik Döneminde Toplumsallaşma ve Kuşak Çatışması. II. Milli Eğitim Gençlik Kongresi, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1988: No: 44
17. Erkal M. E. Sosyolojik Açından Spor, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Kutsun Matbaa ve Reklamcılık Merkezi, İstanbul, 1992: s. 86, 89, 90.
18. Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi, Türkiye Gençlik Raporu Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri, İstanbul, 2014: s.10.
19. Yıldırım Y. Olmayan Gençlik Algısı Üzerine: Halleriyle İmajlarıyla Gençlik. Birikim Dergisi, 2005:196, s.35-47.
20. Gürses F., Gürses H. B. Dünya’da ve Türkiye’de Gençlik, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul: 1997. s.47.
21. Kesgin B. Kamu Sorumluluğunda Sosyal Hizmet, Açılım Kitap, İstanbul, 2012. s.129.
22. Certel E. Gençlik ve Sosyal Gelişim: Gençlik Örgütlerine Katılan Gençlerle Bir Araştırma. 2010, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 161 Sayfa, Ankara, (Doç. Dr. İbrahim CILGA).
23. Sosyal Hizmet ve Sosyal Eğitim Enstitüsü, Avrupa Final Raporunda Gençlik Çalışmasının Sosyo-Ekonomik Kapsamı. 2007. s.23.
24. Yörükoğlu A. Öğrenciler, Öğretim Üyeleri, Anne ve Babalar Yönünden Gençliğin Eğitimi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1999: s. 244.
25. Özdemir M.Ç., Zambak M. Küresel Dönüşümde Sosyal Politikanın Etkinliği: Dört Perspektiften Değerlendirme. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 2011, Cilt 61 Sayı 2, s. 221.
26. Danişoğlu E. Gençlerin Sosyal Güvenliği ve Gençlik Politikaları, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 1992. s.4.

27. Onuncu Kalkınma Planı,

http://tarim.kalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2014/12/Onuncu_Kalkinma_Plani.pdf
Erişim tarihi: 27.04.2018.

28. Brain MC G. Towards the Enablement of “Unqualified” Rural Youth: A Structurationist Perspective on Socially Inclusive Policy Interventions“ Journal of Youth Studies, 2002, Vol.5, No.3, September, s. 291-312.

29. Acar H. Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılandırılmalıdır? Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2008; C 5, S 1.

30. Kılbaş Ş. Rekreasyon Boş Zaman Değerlendirme, Nobel Yayınevi, Ankara: 2004.

31. Dalay İ., Çabi S. S. The NGOs in Turkey, A Historical and Alternative Perspective. VI. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiriler Kitabı, Pozitif Matbaacılık, Çanakkale, 2009. s.263-275.

32. Çaha Ö. Aşkın Devletten Sivil Topluma. Gendaş Kültür, İstanbul. 2000.

33. Çaha Ö. Sivil Toplum Aydınlar ve Demokrasi. İz Yayıncılık, İstanbul. 1999.

34. Salamon L. M., Anheier H. K. and Associates. Civil Society in Comparative Perspective: Global Civil Society Dimensions of the Nonprofit Sector, USA, 1999. 3-39.

35. Öner Ş. Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 2001. (2), s.51-67.

36. Kesgin B, Kamu Sosyal Politikalarında Sosyal Yardım. Açılım Kitap, İstanbul. 2013, s. 159-162

37. Genç Y. Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmet Uygulamaları: Sosyal Hizmette Blok Uygulama II, Erzurum, Atatürk Üniversitesi, Açık öğretim Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü Online Yayın, 2015, s. 11-20.

38. Genç Y., Barış İ. Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetimin İşlevselliği, The Journal of Academic Social Science Studies, Sayı 32 Kış 3, 2015, s. 110.

39. Fişek K. 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi. İstanbul: 1985.

40. Bilir S. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Örgüt İklimi ve Çalışanların Katılımla İlgili Algılamaları. 2005, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Adana, (Doç.Dr. Ünal AY).
41. T.C. Resmi Gazete, Gençlik Merkezleri Yönetmeliği, 13 Temmuz 2003, Sayı: 25167.
42. Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezleri, <http://genclikmerkezi.gsb.gov.tr/Site/Anasayfa.aspx> Erişim tarihi: 27.04.2018.
43. Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Ankara, 1998.
44. Eren E. Yönetim ve Organizasyon. İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul. 1993 s.91
45. Edginton RC. World Leisure: Enhancing Quality of life, International Journal of Applied Sports Sciences, 2006, C. 18, No. 2, S.108-120.
46. Hoff AE, Ellis GD. Influence of agents of leisure socialization on leisure self-efficacy of university students. Journal of Leisure Research, 1992, 24.
47. Tezcan M. Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi, Atilla Kitabevi, Ankara, 1994, s.76.
48. Sivan A, Ruskin H, Leisure Education, Community Development and Populations with Special Needs,, New York, CABI Publishing, 2000;13: 18.
49. Ağaoğlu YS. Serbest Zaman Felsefesi. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, P-004, Muğla, 2006.
50. Köknel Ö. Türk Toplumunda Bugünün Gençliği, Bozak Matbaası, İstanbul, 1970.
51. Torkildsen G. Leisure and Recreation Management, Third Edition, 1992; s.91
52. Mclean D.D., Hurd R.A., Rogers B.N. Kraus' Recreation And Leisure in Modern Society. Jones and Bartlett Publishers, 8.Baskı, USA, 2008. s.33-34.
53. Parr G.M., Lashua D.B. What's leisure The Perceptions of Recreation Practitioners and Others, Leisure Sciences. Routledge Publishing, London, 2004. s.1-17.
54. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, İnsani Gelişme Raporu, Türkiye'de Gençlik 2008, http://www.unicankara.org.tr/2008_March/NHDR_tr.pdf 27.04.2018

55. Edwards K. Social Inclusion and Youth Participation: A New Deal For Australia's Young People?, Australia: Youth Studies 2008; 27 (2), 11-17.
56. Pavlidis A, Barker S. Who Participates?, Youth Studies Australia, 2010; 29 (1), 27–34.
57. Gaiser W.J. De Rijke. R. Spanning Youth and Political Participation Empirical Results for Germany Within a European Context, Nordic Journal of Youth Research, 2010; 18 (4), 428- 434).
58. Ensari H. 21.Yüzyıl okulların için toplam kalite yönetimi, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000. s.108.
59. Avrupa Konseyi, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı, Strasbourg, 2003, s. 5.
60. Avrupa Konseyi, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı “Söz Sende”,
https://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Coe_youth/Participation/Brochure_tu.pdf
Erişim tarihi 12.04.2018
61. Üzan N. Belediyeler ve Yerel Gündem 21, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 8 Sayı, 1999, s.98.
62. İç İşleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu, Ankara, 2015, s. 37-38.
63. European Youth Information and Counselling Agency (ERYİCA), Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı,
<http://eryica.org/sites/default/files/European%20Youth%20Information%20Charter%20I%20Turkish%20Version.pdf> Erişim tarihi 12.04.2018
64. Batat A. Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseyleri’ne Dönüşüm Sürecinin Analizi. 2010, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 147 Sayfa, İzmir, (Yrd. Doç. Dr. Şermin ATAK)
65. Demir K.A., Yavaş H. Kent Konseyleri ile Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme. Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, Cilt 4 Sayı 7, 2015, s. 51.

66. Yavuz Ö. Kadınların Toplumsal Hayata Katılımında Yerel Yönetimlerin Rolü. 2015, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 212 Sayfa, İstanbul, (Prof.Dr. Ömür Şakir BABAOĞLU)
67. Keskin E.B. Kent Konseylerinin Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizması İşlevinin Değerlendirilmesi, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa, 2011, s. 322.
68. Negiz N. Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, 2011, s. 332.
69. Ulusal Gençlik Parlamentosu, <http://ulusalgenclikparlamentosu.net/hakkimizda/> Erişim tarihi 12.04.2018.
70. Ulusal Gençlik Parlamentosu, Çalışma Yönergesi, http://ulusalgenclikparlamentosu.net/dl/uploads/ugp_calisma_yonergesi.pdf Erişim tarihi 12.04.2018.
71. HABİTAT, Habitat Kalkınma ve Yerel Yönetişim Derneği 2011 Faaliyet Raporu, s. 27.
72. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf Erişim tarihi 12.04.2018.
73. Fişne M. ve Karagöz Y. Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 2016: 1(1): 1-16.
74. Barata T. Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerine Bağlı Gençlik Merkezlerinin 15-29 Yaş Arasındaki Gençler Tarafından Bilinirlik Düzeyi. 2015, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 100 Sayfa, (Doç. Dr. Cemal GÜNDOĞDU)
75. Gençlik Servisleri Merkezi. Türkiye'de Gönüllülük. <http://www.tr.unds.org/content/dam/turkey/docs/publications/mdgs/turkiyedegonulluluk.pdf> Erişim tarihi: 26.04.2018

76. Nemutlu G. Gençlik Çalışması. Özne Özel Sınıflandırma Modeli. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul: 2. Baskı, 2012.
77. Yetim A. Sosyoloji ve Spor. Berikan Yayınlar. Ankara: 2010.
78. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, STK'lar İçin Gönüllülük Ve Gönüllü Yönetimi Rehberi. <http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/g/o/gonulluluk.pdf> Erişim tarihi: 28.04.2018).
79. Baş H. Yerel Yönetimlerin Gençlere Yönelik Hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi Örneği. 2016, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 178 Sayfa, İstanbul, (Yard. Doç. Dr. Başak Işıl ÇETİN)
80. Örteş G., Gençlik Ve Spor İl Müdürlüklerine Bağlı Gençlik Merkezlerinin 15-26 Yaş Arasındaki Gençler Tarafından Bilinirlik Düzeyi (Kocaeli İli Uygulaması). 2010, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 161 Sayfa, İstanbul,, (Yrd.Doç.Dr. MEHMET M. YORULMAZLAR).
81. Parlar M.F., Gençlik Liderlerinin Liderlik Davranışları. 2014, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 223 Sayfa, Bolu, (Yrd. Doç. Dr. Müberra ÇELEBİ)
82. Kul L. Gençlik Spor İl Müdürlüklerine Bağlı Gençlik Merkezlerindeki Görsel Sanat Eğitimi Çalışmalarının Tespiti (Trabzon İli Örneği), 2011, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 210 Sayfa, (Yrd. Doç. Dr. Meltem KATIRANCI)
83. Özenci C. Yönetim, Liderlik ve Değişim Bağlamında, Gençlik Merkezi Yöneticilerinin İnovasyon Yeterliliklerinin Ölçülmesi; Bir Alan Araştırması. 2017, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 93 Sayfa, (Prof.Dr. İrfan ÇAĞLAR)
84. Bilgen H. Gençlik Merkezinde Yürütülen Kurslara Katılan Gençlerin İletişim Becerisi Ve Sosyal Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. 2014, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 97 Sayfa, (Prof. Dr. Emin KURU)
85. Ö. K., Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi, Eskişehir: 1. Kaan Kitabevi, 1999.
86. Kline S. An Easy Guide To Factor Analysis, New York, USA, 1994.

87. Güngör N., Spor Organizasyonlarındaki Gönüllülük Kavramı ve Türkiye'deki Yansımaları. 2014, Başakşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 84 Sayfa, İstanbul, (Dr. Ender OR).
88. Kelleş F., Gençlik Merkezindeki Serbest Zaman Etkinliklerine Katılan Bireylerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Adıyaman İli Örneği. 2017, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 116 Sayfa,, Bartın: (Yrd. Doç. Dr. Murat KUL).
89. Zengin S., Çocuk ve gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12 – 18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının İncelenmesi. 2013, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 73 Sayfa, Sakarya, (Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER).
90. Erdem B., Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi Ve Sportif Faaliyetlerin Bu Katılımdaki Yeri. 2011, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 94 S., Ankara: (Doç. Dr. Muhsin HAZAR), 2011.
91. Abban B., Gönüllü Kuruluşlarda Gençlerin Gönüllülük Düzeyleri ve Beklentileri, 2016, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 88 Sayfa, Yalova, (Doç. Dr. Muammer SARIKAYA).
92. Kara K.E., Universiade 2011 Erzurum Kış Oyunlarındaki Gönüllülerin Katılma Motivasyonları ve Oyunlar Sonrası Beklenti ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi. 2012, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 182 Sayfa, İstanbul,, (Prof.Dr. H. Can İKİZLER).
93. Fişne M., Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma. 2017, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 189 Sayfa, Sivas,, (Doç. Dr. Yalçın KARAGÖZ).
94. Berber S., Spor Etkinliklerinde Gönüllü Motivasyonu: 2011 Avrupa Gençlik Olimpiyatları Örneği. 2015, Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 84 Sayfa, Eskişehir, (Yard. Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ).

95. Şengöz N., Gönüllülüğün Değişen Boyutu "Sanal Gönüllülük" ve Üniversite Gençliğinin Sanal Gönüllülük Farkındalığı. 2016, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 89 Sayfa, Eskişehir, (Prof. Dr. Deniz TAŞCI).
96. İ. F. E. Eriş Y., Ergenlerin Benlik Kaygısı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Kişisel Değişkenlerin Etkisi, Ankara: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/6 Spring 2013, s. 179-193, 2013.
97. Ataman A., Ergenlikten Yetişkinliğe Geçişte Toplumsal Katılım ve Anababanın Rolü. 2011, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 158 Sayfa, Ankara, (Yrd. Doç. Dr. Tülin ŞENER).

7. EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi Formu ve Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Yönelik Tutum Ölçeği (GMFTÖ)

AÇIKLAMA

Değerli Gençler,

Bu çalışmada, “gençlik merkezleri faaliyetlerine yönelik tutumlarla” ilgili bir durum değerlendirilmesi yapılmak istenmektedir. Bu nedenle, lütfen, soruları dikkatli bir biçimde okuyup cevaplayınız. Size en uygun olan seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz ve cevapsız soru bırakmayınız. İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Yaşınız	07 – 12 ( )	13 – 18 ( )	19 – 24 ( )	25 – 29 ( )	
Cinsiyetiniz	Kadın ( )	Erkek ( )			
Herhangi bir Gençlik Merkezine Üye misiniz?	Evet ( )	Hayır ( )			
Öğrenim Durumunuz?	İlkokul ( )	Ortaokul ( )	Lise ( )	Üniversite ( )	Mezun ( )
Aile Gelir Durumunuz?	1603 TL altı ( )	1604 TL – 2893 TL Arası ( )	2894 TL ve Üzeri ( )		
Annenizin Çalışma Durumu Nedir?	Özel Sektör ( )	Kamu ( )	Çalışmıyor ( )	Emekli ( )	Vefat ( )
Babanızın Çalışma Durumu Nedir?	Özel Sektör ( )	Kamu ( )	Çalışmıyor ( )	Emekli ( )	Vefat ( )
Annenizin Eğitim durumu nedir?	İlkokul ( )	Ortaokul ( )	Lise ( )	Lisans ( )	Lisansüstü ( )
Babanızın Eğitim Durumu Nedir?	İlkokul ( )	Ortaokul ( )	Lise ( )	Lisans ( )	Lisansüstü ( )
Kaç Kardeşiniz?	Tek Çocuğum ( )	İki kardeşiz ( )	Üç Kardeşiz ( )	Dört kardeşiz ( )	Beş ve üzeri ( )

Boyut	Madde	Aşağıda gençlik merkezleri faaliyetlerine yönelik tutumunuzla ilgili görüşleriniz sorulmaktadır. Bu konudaki görüşünüzü, “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” maddelerinden size en uygun olanını (X) işaretiyle işaretleyerek belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Katılım Boyutu	1	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerine katıldığımda bazı sorunlarımdan kurtulmak beni mutlu eder					
	2	Gençlik Merkezlerindeki faaliyetlerde yeni ve güvenilir arkadaşlıklar kurabilmek beni mutlu eder					
	3	Gençlik Merkezlerindeki faaliyetlerin, gençlerin mesleki açıdan gelişimine katkı sağlaması beni heyecanlandırır					
	4	Gençlik merkezi faaliyetleri kişilik gelişimimize yardımcı olduğu kanısındayım					
	5	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerine katılmak bende güven hissi uyandırır					
	6	Gençlik Merkezlerindeki faaliyetlerde vakit geçirmeyi severim					
	7	Gençlik Merkezleri faaliyetlerinin tanıtımlarında yer almak isterim					
	8	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerinin kişisel gelişimime katkı sağlayacağına inanırım					
	9	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerini arkadaşlarıma tavsiye etmek beni mutlu eder					
	10	Gençlik Merkezlerindeki faaliyetlerin kapsamlı olması beni sevindirir					
	11	Gençlik Merkezinde yapılan projelerde gönüllü olarak yer almak isterim					
	12	Gençlik merkezi faaliyetlerinin gençleri sosyalleştirdiği kanısındayım					
	13	Gençlik Merkezlerindeki faaliyetlerde eğlenceli vakit geçireceğime inanırım					
	14	Gençlik Merkezleri faaliyetlerinin okul derslerime katkı sağlayacağını düşünüyorum					
Gönüllülük Boyutu	15	Gençlik Merkezleri faaliyetlerinin zihinsel ve bedensel gelişimimi destekleyeceğine inanıyorum					
	16	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerine katılmak beni heyecanlandırır					
	17	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerinde gönüllü çalışan olarak yer almaktan hoşlanırım					
	18	Gençlik Merkezlerinin faaliyetlerinin karar alma mekanizmalarında yer almak isterim					

8. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Ömer ATAÇ: 13 Şubat 1983 tarihinde Van'ın Erciş ilçesinde dünyaya geldi. İlkokul, ortaokul ve liseyi İzmit'te tamamladı. 2007 yılında Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği bölümünden mezun oldu. 2009 yılından buyana Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Merkezlerinde görev aldı. Halen Kocaeli Uluslararası Gençlik Merkezi Müdürü olarak görev yapmaktadır. Evli ve 2 kız çocuğu babasıdır.

Eposta: omeratac41@gmail.com

